

ИТТИФОҚ ШАРТНОМАСИ

Лойиҳа

III. ҲОКИМИЯТ ВА

БОШҚАРУВ ИДОРАЛАРИ

10-модда. Ҳокимият ва бошқарув идораларини шакллантириш

Иттифоқ ҳокимият ва бошқарув идоралари жумҳуриятларнинг кенг вакиллик асосида шакллантирилади. Ҳамда ушбу Шартнома қондаларига қатъий мувофиқ равишда ишлайди.

11-модда. ССЖИ Олий Кенгаши

ССЖИ Олий Кенгаши Иттифоқ қонун чиқарувчилик ҳокимиятини амалга оширади.

ССЖИ Олий Кенгашида икки палата: Иттифоқ Кенгаши ва Миллатлар Кенгаши бўлади. Иттифоқ Кенгашининг бўлган мамлакат аҳолиси сайловчилар сонига тенг сайлов округларида сайлалади. Миллатлар Кенгаши келишиб олинган нормаларга мувофиқ жумҳуриятлар олий ваколатли ҳокимият органларининг ва миллий-худудий тузилмалар ҳокимият органларининг делегацияларидан ташкил топади.

Миллатлар Кенгашида ССЖИда ишловчи барча халқларнинг вакилликка кафолат берилди.

12-модда. ССЖИ Президенти

ССЖИ Президенти — олий фармойиш берувчи — ижрочи ҳокимиятга эга бўлган Иттифоқ давлатининг бошлиғидир.

ССЖИ Президенти Иттифоқ Шартномасига, ССЖИ Конституцияси ва қонуналарга риоя этилишининг кафолатини бериши, ССЖИ Қурулли Кучларининг Бош қўмондонлиги, ҳарбий мамлакатлар билан муносабатларда Иттифоқ номидан вакил бўлади, ССЖИнинг халқроқ мажбуриятлари бажарилишини назорат қилади.

Президенти ССЖИ фуқаролари умуман Иттифоқ бўйича ва кўпчилик жумҳуриятларда кўпчилик овоз билан сайлалади.

13-модда. ССЖИ вице-президенти

ССЖИ вице-президенти билан бирга сайланади. ССЖИ вице-президенти Иттифоқ Шартномасига, ССЖИ Конституцияси ва қонуналарга риоя этилишининг кафолатини бериши, ССЖИ Қурулли Кучларининг Бош қўмондонлиги, ҳарбий мамлакатлар билан муносабатларда Иттифоқ номидан вакил бўлади, ССЖИнинг халқроқ мажбуриятлари бажарилишини назорат қилади.

14-модда. Федерация кенгаши

Федерация Президенти раҳбарлигида ССЖИ вице-президенти, жумҳуриятларнинг президентлари (давлат бошбашлиқлари)дан иборат таркибда Иттифоқ ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишларини белгилаш, жумҳуриятларнинг ҳаракатларини келиштириш учун тузилади.

Федерация Кенгаши Иттифоқ ва жумҳуриятлар давлат ҳокимияти ва бошқаруви олий органларининг фаолиятини мувофиқлаштиришда келиштирилади. Иттифоқ Шартномасига риоя этилишини қўзғатиб боради. Совет давлатининг миллий сиёсатини турмушга таъбиқ этиш чора-тадбирларини белгилайди. Умумийтафқи аҳамиятига молик масалаларни ҳал этишда жумҳуриятларнинг иштирокини таъминлайди, миллатларроқ муносабатлардаги низооларни ҳал этиш ва можақроқ вазиаларни бартаф қилиш юзасидан тавсиялар ишлаб чиқади.

20-модда. Иттифоқнинг пойтахти

Москва шаҳри ССЖИ пойтахтидир.

21-модда. Иттифоқнинг давлат тиллари

ССЖИ Иттифоқи ўз герби, байроғи ва мадҳиясига эгадир.

22-модда. Иттифоқ шартномасининг кучга кириши

Иттифоқ Шартномаси имзоланган пайтдан бошлаб кучга кириди. Уни имзолаган жумҳуриятлар учун ССЖИ ташкил этилганлиги тўғрисидаги 1922 йил Шартномаси, шу кундан бошлаб ўз кучини йўқотган ҳисобланади.

23-модда. Иттифоқ Шартномасининг ўзгартирилиши

Иттифоқ Шартномаси ёки унинг айрим қондалари ССЖИга аъво бўлган барча давлатларнинг розилиги билангина беқор қилиниши, ўзгартирилиши ёки унга қўшимчалар киритилиши мумкин.

Олий Кенгаш аъзолари қарорининг Таҳрир комиссияси киритган тузатишлари билан бирга барча бандларни тасдиқлаб, ҳужжати умуман қабул қилинади.

Сессия палаталарнинг 26 ноябрь душанба кунини бўладиган қўшма мажлисида ўз ишнини давом эттиради.

Кечки пайт М. С. Горбачев совет ва чет эл журналистлари билан учрашувда нутқ сўзлади.

Ўзбекистон Компартияси

Устави ва Ҳаракат дастури лойиҳалари муҳокамада

ХАТЛАРДАН САТРЛАР

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасига қуйидаги тузатишларни киритишни истайди. Унинг «Ўзбекистон ССЖИнинг чинакам сиёсий мустақиллиги учун» сарлавҳали бўлими 10-абзацдаги «Коммунистлар қўғроғи, қишлоқ...» деб бошланадиган жумласи «Коммунистлар қўғроғи, қишлоқ, овул кенгашларининг, маҳалла комитетларининг, яшаш жойларидagi ўзини-ўзи бошқарувчи бошқа бўғинларнинг фаолияти самарали бўлишига... ҳар томонлама қўмақлашадилар» каби таҳрирда берилса айни муддао бўларди.

Шу бўлимининг охириги абзацдаги «Улар Совет Армияси» деб бошланадиган жумла ҳам қуйидаги тузатишлар билан таҳрир этилиши зарур: «Улар Совет Армияси сафарига қаққилган йигитларнинг хавфсизлигини таъминлаш, ҳуқуқларини, миллий ва шахсий қадр-қимматини муҳофаза қилиш масалаларида ва турли миллатга мансуб бўлган ҳарбий хизматчилар ўртасида биродарлик, меҳр-оқибатни мустаҳкамлаш учун қатъий билан ҳаракат қиладилар».

III. ПИРМУҲАМЕДОВ, шофёр. Тошкент шаҳри.

Э. ЭГАМОВ, истеъфодаги подполковник, Жиззах шаҳри.

Ўзбекистон Компартияси Устави лойиҳасининг 7-банди иккинчи абзацдаги «Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси айни вақтда КПССнинг ҳам аъзоси ҳисобланади, унинг ягона партия билетига эга бўлади», деган жумласи «Ўзбекистон Компартиясининг аъзоси айни вақтда КПССнинг ҳам аъзоси ҳисобланади, бироқ алоҳида партия билетига эга бўлади» деб ўзгартирилиши тақлиф қиламан.

Ҳақиқатан ҳам агар Ўзбекистон коммунистлари алоҳида партия билетига эга бўлсаларгина улар тўла мустақил Коммунист партиянинг аъзоси бўла оладилар ва қабул қилинадиган Уставимиз ҳам тўла маънодаги мустақил Коммунист партиянинг Устави даъражасида бўлади, деб ҳисоблайман.

С. ИСМОИЛОВ.

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасида қамраб олинган барча қондаларни тўла амалга ошириш учун ҳаракат қилинса меҳнаткаш омма ҳам ленинчи Коммунист партиямизни қўллаб-қувватлайверди.

Лойиҳада Ўзбекистон Компартиясининг ССЖИ Қурулли Кучларида ислохотни тезроқ амалга оширилиши мумкинлигини таъкидлагани ҳам айни муддаодир. Зеро, узоқ вақт ҳарбий комиссариятда ишлаган пайтда мента қўллаб оналарнинг кўз ёшларини қўришга тўғри келган. Бошқа жумҳуриятларда, ўзга юртларда вафот қилган йигитларнинг тобутларини уларнинг ҳов...

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасида қамраб олинган барча қондаларни тўла амалга ошириш учун ҳаракат қилинса меҳнаткаш омма ҳам ленинчи Коммунист партиямизни қўллаб-қувватлайверди.

Лойиҳада Ўзбекистон Компартиясининг ССЖИ Қурулли Кучларида ислохотни тезроқ амалга оширилиши мумкинлигини таъкидлагани ҳам айни муддаодир. Зеро, узоқ вақт ҳарбий комиссариятда ишлаган пайтда мента қўллаб оналарнинг кўз ёшларини қўришга тўғри келган. Бошқа жумҳуриятларда, ўзга юртларда вафот қилган йигитларнинг тобутларини уларнинг ҳов...

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасида қамраб олинган барча қондаларни тўла амалга ошириш учун ҳаракат қилинса меҳнаткаш омма ҳам ленинчи Коммунист партиямизни қўллаб-қувватлайверди.

Лойиҳада Ўзбекистон Компартиясининг ССЖИ Қурулли Кучларида ислохотни тезроқ амалга оширилиши мумкинлигини таъкидлагани ҳам айни муддаодир. Зеро, узоқ вақт ҳарбий комиссариятда ишлаган пайтда мента қўллаб оналарнинг кўз ёшларини қўришга тўғри келган. Бошқа жумҳуриятларда, ўзга юртларда вафот қилган йигитларнинг тобутларини уларнинг ҳов...

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасида қамраб олинган барча қондаларни тўла амалга ошириш учун ҳаракат қилинса меҳнаткаш омма ҳам ленинчи Коммунист партиямизни қўллаб-қувватлайверди.

Лойиҳада Ўзбекистон Компартиясининг ССЖИ Қурулли Кучларида ислохотни тезроқ амалга оширилиши мумкинлигини таъкидлагани ҳам айни муддаодир. Зеро, узоқ вақт ҳарбий комиссариятда ишлаган пайтда мента қўллаб оналарнинг кўз ёшларини қўришга тўғри келган. Бошқа жумҳуриятларда, ўзга юртларда вафот қилган йигитларнинг тобутларини уларнинг ҳов...

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасида қамраб олинган барча қондаларни тўла амалга ошириш учун ҳаракат қилинса меҳнаткаш омма ҳам ленинчи Коммунист партиямизни қўллаб-қувватлайверди.

Лойиҳада Ўзбекистон Компартиясининг ССЖИ Қурулли Кучларида ислохотни тезроқ амалга оширилиши мумкинлигини таъкидлагани ҳам айни муддаодир. Зеро, узоқ вақт ҳарбий комиссариятда ишлаган пайтда мента қўллаб оналарнинг кўз ёшларини қўришга тўғри келган. Бошқа жумҳуриятларда, ўзга юртларда вафот қилган йигитларнинг тобутларини уларнинг ҳов...

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасида қамраб олинган барча қондаларни тўла амалга ошириш учун ҳаракат қилинса меҳнаткаш омма ҳам ленинчи Коммунист партиямизни қўллаб-қувватлайверди.

Лойиҳада Ўзбекистон Компартиясининг ССЖИ Қурулли Кучларида ислохотни тезроқ амалга оширилиши мумкинлигини таъкидлагани ҳам айни муддаодир. Зеро, узоқ вақт ҳарбий комиссариятда ишлаган пайтда мента қўллаб оналарнинг кўз ёшларини қўришга тўғри келган. Бошқа жумҳуриятларда, ўзга юртларда вафот қилган йигитларнинг тобутларини уларнинг ҳов...

Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастури лойиҳасида қамраб олинган барча қондаларни тўла амалга ошириш учун ҳаракат қилинса меҳнаткаш омма ҳам ленинчи Коммунист партиямизни қўллаб-қувватлайверди.

Лойиҳада Ўзбекистон Компартиясининг ССЖИ Қурулли Кучларида ислохотни тезроқ амалга оширилиши мумкинлигини таъкидлагани ҳам айни муддаодир. Зеро, узоқ вақт ҳарбий комиссариятда ишлаган пайтда мента қўллаб оналарнинг кўз ёшларини қўришга тўғри келган. Бошқа жумҳуриятларда, ўзга юртларда вафот қилган йигитларнинг тобутларини уларнинг ҳов...

Шартномада қатнашувчи мустақил жумҳуриятлар, халқларнинг ўз иттифоқини янгилашга бўлган ҳоҳиш иродасини ифодалаб, тарихий таъдирларнинг яқинлигига асосланиб, тенг ҳуқуқли ҳамкорлигини таъминлаб, дўстлик, интиқликда яшаш муддаси билан;

халқларнинг моддий фаровонлиги ва маънавий ривожланиши, миллий мада-

нийатларини ўзаро бойитиш, умумий хавфсизлигини таъминлаш манфаатларини назарда тутиб;

ўтмишдан сабоқ чиқариб ҳамда мамлакат турмушидаги ва бутун дунёдаги ўзгаришларни эътиборга олиб;

мустақил Совет Жумҳуриятлари Иттифоқига ўз муносабатларини янги асосда қўришга қарор берди.

Шартнома қатнашчилари ССЖ Иттифоқига:

1) ССЖИ Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш; жумҳуриятлар билан биргаликда ССЖИ фуқароларининг асосий ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш;

2) Иттифоқнинг мустақиллиги ва худудий бутунлигини ҳимоя қилиш; ССЖИ Давлат чегарасини белгилаш ва қўриқлаш; ССЖИ давлат хавфсизлигини таъминлаш; мудофаяни ташкил этиш ва ССЖИ Қурулли Кучларига раҳбарлик қилиш; уруш эълон қилиш ва сулҳ тузиш;

3) Иттифоқнинг ташқи сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш; ССЖИнинг халқроқ шартномаларини тузиш; бошқа давлатлар билан муносабатларда ва халқроқ ташкилотларда Иттифоқ номидан вакиллик қилиш; жумҳуриятларнинг ташқи сиёсий фаолиятини мувофиқлаштириш; ССЖИнинг ташқи иқтисодий фаолиятини бошқариш ва жумҳуриятларнинг ташқи иқтисодий алоқаларини мувофиқлаштириш; божхона иши;

4) Жумҳуриятлар билан биргаликда мамлакатнинг иқтисодий ривожланиш стратегиясини белгилаш ва Умумийтафқи бозорини ривожлантириш учун шарт-шароитларни яратиш; умумий валюта асосланган ягона молиявий, кредит ва пул сиёсатини ўтказиш; Иттифоқ бюджетини тузиш ва ижро этиш; олтин запаси ва олми жамғармасини сақлаш ҳамда улардан жумҳуриятлар билан келишиб фойдаланиш; Умумийтафқи дастурларини амалга ошириш, ривожланиш жамғармаларини, табиий офатлар ва фалокатларнинг оқибатларини тугатиш жамғармаларини ташкил этиш;

5) Жумҳуриятлар билан биргаликда мамлакатнинг ягона ёқилғи-энергетика системасини, темир йўл, ҳаво, денгиз транспортини ва магистрал қувурларини бошқариш; мудофая қорхоналарини, космик тадиқотларни, алоқа ва ахборот, геодезия, картография, метрология ва стандартиш Иттифоқ системаларини бошқариш, табиий ресурслардан фойдаланиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш асосларини белгилаш, келишиб олинган экология сиёсатини ўтказиш;

6) Жумҳуриятлар билан биргаликда меҳнат шартноларини ва уни муҳофаза қилиш, иқтисодий таъминот ва сугурта, соғлиқни сақлаш, оналик ва болалик тўғрисида ҳаммухбир масалаларини ўз ичига оладиган иқтисодий сиёсат асосларини белгилаш;

7) Маданият ва маориф, фундаментал илмий тадиқотлар ва фан-техника тараққиётини рағбатлантириш соҳасида жумҳуриятларроқ ҳамкорлигини мувофиқлаштириш;

8) Жумҳуриятлар билан келишиб олинган муносабатларни янги асосда қўришга қарор берди.

4-модда. Жумҳуриятлар ўртасидаги муносабатлар

Шартномада қатнашувчи жумҳуриятлар ўзаралирини Иттифоқ таркибидagi ўзаро мустақиллигини, худудий яқинлигини ҳурмат қилиш, ички ишларга аралашмаслик, барча низооларни тинч воситалар билан ҳал этиш, ҳамкорлик, ўзаро ёрдам асосига, Иттифоқ шартномаси ва жумҳуриятларроқ битимлар юзасидан олган мажбуриятларини виждонан бажариш асосига қуради.

Жумҳуриятлар ўз худудидида ҳорижий давлатларнинг

қурулли қисмлари ва ҳарбий базалари жойлаштирилишига йўл қўймаслик, Иттифоқ мақсадларига зид бўлган ёки Иттифоққа кирувчи жумҳуриятларнинг манфаатларига қарши қартилган битимлар тузмаслик мажбуриятини олади.

5-модда. Иттифоқнинг ваколатлари

Шартнома қатнашчилари ССЖ Иттифоқига:

1) ССЖИ Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш; жумҳуриятлар билан биргаликда ССЖИ фуқароларининг асосий ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш;

2) Иттифоқнинг мустақиллиги ва худудий бутунлигини ҳимоя қилиш; ССЖИ Давлат чегарасини белгилаш ва қўриқлаш; ССЖИ давлат хавфсизлигини таъминлаш; мудофаяни ташкил этиш ва ССЖИ Қурулли Кучларига раҳбарлик қилиш; уруш эълон қилиш ва сулҳ тузиш;

3) Иттифоқнинг ташқи сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш; ССЖИнинг халқроқ шартномаларини тузиш; бошқа давлатлар билан муносабатларда ва халқроқ ташкилотларда Иттифоқ номидан вакиллик қилиш; жумҳуриятларнинг ташқи сиёсий фаолиятини мувофиқлаштириш; ССЖИнинг ташқи иқтисодий фаолиятини бошқариш ва жумҳуриятларнинг ташқи иқтисодий алоқаларини мувофиқлаштириш; божхона иши;

4) Жумҳуриятлар билан биргаликда мамлакатнинг иқтисодий ривожланиш стратегиясини белгилаш ва Умумийтафқи бозорини ривожлантириш учун шарт-шароитларни яратиш; умумий валюта асосланган ягона молиявий, кредит ва пул сиёсатини ўтказиш; Иттифоқ бюджетини тузиш ва ижро этиш; олтин запаси ва олми жамғармасини сақлаш ҳамда улардан жумҳуриятлар билан келишиб фойдаланиш; Умумийтафқи дастурларини амалга ошириш, ривожланиш жамғармаларини, табиий офатлар ва фалокатларнинг оқибатларини тугатиш жамғармаларини ташкил этиш;

5) Жумҳуриятлар билан биргаликда мамлакатнинг ягона ёқилғи-энергетика системасини, темир йўл, ҳаво, денгиз транспортини ва магистрал қувурларини бошқариш; мудофая қорхоналарини, космик тадиқотларни, алоқа ва ахборот, геодезия, картография, метрология ва стандартиш Иттифоқ системаларини бошқариш, табиий ресурслардан фойдаланиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш асосларини белгилаш, келишиб олинган экология сиёсатини ўтказиш;

6) Жумҳуриятлар билан биргаликда меҳнат шартноларини ва уни муҳофаза қилиш, иқтисодий таъминот ва сугурта, соғлиқни сақлаш, оналик ва болалик тўғрисида ҳаммухбир масалаларини ўз ичига оладиган иқтисодий сиёсат асосларини белгилаш;

7) Маданият ва маориф, фундаментал илмий тадиқотлар ва фан-техника тараққиётини рағбатлантириш соҳасида жумҳуриятларроқ ҳамкорлигини мувофиқлаштириш;

8) Жумҳуриятлар билан келишиб олинган муносабатларни янги асосда қўришга қарор берди.

4-модда. Жумҳуриятлар ўртасидаги муносабатлар

Шартномада қатнашувчи жумҳуриятлар ўзаралирини Иттифоқ таркибидagi ўзаро мустақиллигини, худудий яқинлигини ҳурмат қилиш, ички ишларга аралашмаслик, барча низооларни тинч воситалар билан ҳал этиш, ҳамкорлик, ўзаро ёрдам асосига, Иттифоқ шартномаси ва жумҳуриятларроқ битимлар юзасидан олган мажбуриятларини виждонан бажариш асосига қуради.

Жумҳуриятлар ўз худудидида ҳорижий давлатларнинг

қурулли қисмлари ва ҳарбий базалари жойлаштирилишига йўл қўймаслик, Иттифоқ мақсадларига зид бўлган ёки Иттифоққа кирувчи жумҳуриятларнинг манфаатларига қарши қартилган битимлар тузмаслик мажбуриятини олади.

5-модда. Иттифоқнинг ваколатлари

Шартнома қатнашчилари ССЖ Иттифоқига:

1) ССЖИ Конституциясини қабул қилиш, унга ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш; жумҳуриятлар билан биргаликда ССЖИ фуқароларининг асосий ҳуқуқлари ва эркинликларини таъминлаш;

2) Иттифоқнинг мустақиллиги ва худудий бутунлигини ҳимоя қилиш; ССЖИ Давлат чегарасини белгилаш ва қўриқлаш; ССЖИ давлат хавфсизлигини таъминлаш; мудофаяни ташкил этиш ва ССЖИ Қурулли Кучларига раҳбарлик қилиш; уруш эълон қилиш ва сулҳ тузиш;

3) Иттифоқнинг ташқи сиёсатини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш; ССЖИнинг халқроқ шартномаларини тузиш; бошқа давлатлар билан муносабатларда ва халқроқ ташкилотларда Иттифоқ номидан вакиллик қилиш; жумҳуриятларнинг ташқи сиёсий фаолиятини мувофиқлаштириш; ССЖИнинг ташқи иқтисодий фаолиятини бошқариш ва жумҳуриятларнинг ташқи иқтисодий алоқаларини мувофиқлаштириш; божхона иши;

4) Жумҳуриятлар билан биргаликда мамлакатнинг иқтисодий ривожланиш стратегиясини белгилаш ва Умумийтафқи бозорини ривожлантириш учун шарт-шароитларни яратиш; умумий валюта асосланган ягона молиявий, кредит ва пул сиёсатини ўтказиш; Иттифоқ бюджетини тузиш ва ижро этиш; олтин запаси ва олми жамғармасини сақлаш ҳамда улардан жумҳуриятлар билан келишиб фойдаланиш; Умумийтафқи дастурларини амалга ошириш, ривожланиш жамғармаларини, табиий офатлар ва фалокатларнинг оқибатларини тугатиш жамғармаларини ташкил этиш;

5) Жумҳуриятлар билан биргаликда мамлакатнинг ягона ёқилғи-энергетика системасини, темир йўл, ҳаво, денгиз транспортини ва магистрал қувурларини бошқариш; мудофая қорхоналарини, космик тадиқотларни, алоқа ва ахборот, геодезия, картография, метрология ва стандартиш Иттифоқ системаларини бошқариш, табиий ресурслардан фойдаланиш ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш асосларини белгилаш, келишиб олинган экология сиёсатини ўтказиш;

6) Жумҳуриятлар билан биргаликда меҳнат шартноларини ва уни муҳофаза қилиш, иқтисодий таъминот ва сугурта, соғлиқни сақлаш, оналик ва болалик тўғрисида ҳаммухбир масалаларини ўз ичига оладиган иқтисодий сиёсат асосларини белгилаш;

7) Маданият ва маориф, фундаментал илмий тадиқотлар ва фан-техника тараққиётини рағбатлантириш соҳасида жумҳуриятларроқ ҳамкорлигини мувофиқлаштириш;

8) Жумҳуриятлар билан келишиб олинган муносабатларни янги асосда қўришга қарор берди.

ришда жумҳуриятларнинг иштироки

Жумҳуриятлар Иттифоқ идораларининг биргаликда шакллантириш, манфаатлар ва ҳаракатларини келиштириб олишнинг бошқа воқеаларини ва тартиб қондаларини юзага келтириш орқали ССЖИ Иттифоқнинг ваколатларини амалга оширишда қатнашадилар.

Ҳар бир жумҳурият ССЖ Иттифоқи билан битим тузиш йўли орқали унга ўзининг айрим ваколатларини қўшимча тарзда бериши, Иттифоқ аса барча жумҳуриятларнинг розилиги билан улардан бирига ёки бир нечасига улар худудидида бўлган ваколатларини бериши мумкин.

7-модда. Мулкчилик

ССЖ Иттифоқи ва жумҳуриятлар мулкчиликнинг барча шакллари, шу жумладан фуқаролар ҳамда улар биргаликда бўлган мулк, давлат мулкни эркин ривожланишини ва улар ҳимоя қилишини таъминлайди.

Жумҳуриятлар ўз худудларидagi ернинг, ер ости бойлиқларининг ва бошқа табиий ресурсларнинг, шунингдек давлат мол-мулкнинг ҳусусий эгалариди, буларнинг ССЖ Иттифоқи ваколатларини амалга ошириш учун зарур бўлган қисм бундан истиснодир.

Ерга, унинг ер ости бойлиқларига ва бошқа табиий ресурсларига эгаллик муносабатларини жумҳуриятларнинг қонуналари билан тартибда солиб туриш Иттифоқ ваколатларини бўғба чиқаришга тўқинлик қилмаслиги керак.

8-модда. Солиқлар ва йиғимлар

Жумҳуриятлар ўз бюджетларини мустақил белгилайдилар, жумҳурият солиқлари ва йиғимларини жорий қиладилар.

ССЖ Иттифоқи ваколатларини амалга ошириш учун Иттифоқ солиқлари ва йиғимлари жорий этилади, жумҳуриятлар билан биргаликда умумийтафқи дастурларини амалга ошириш учун ул

Халқ селекционери

Ўлкамиз қадимдан сер-шара, бегубор қовун-тарвузлар макони бўлиб келган. Ҳужумхуриятимизда бутунгина кунда ҳам қовуннинг 130 хилдан ортиқ нави бор. Серхосил, ширали, эти қалин, чиройли, касалликларга чидамли, узоқ вақт сақланиб, у ҳосил пишигидан бунингача етадиган қовунларни етиштирган деҳқонлар ҳаммаи эл ардоғида.

Айниқса, фарғоналик Абдухон Алигаҳаров, хоразмлик Магвафо Юсупов, Шермат Холматов, самарқандлик Тиркаш Тожиев ва бошқа халқ селекционерлари қовуннинг қадимий навларини тиклаб, ўзларидан яхши хотира қолдиришди. Бугунги кунда полизчилик ривожига катта ҳисса қўшаётган ҳалол, виждонли деҳқонлар кўп. Андижонлик Ҳакимжон Абдулҳаев, Алибек Каримов, Абдухон Алигаҳаровнинг ўғли Муҳаммадали Абдулов, сирдарёлик Худойберди Шербеков, қашқадарёлик Ҳакимали Усмонов, Ўшбой Абдураҳимов, бухоролик Суянов Муқимов, самарқандлик Файзулла Исмоиловлар анъаналарни давом эттириб келмоқдалар.

Самарқанд вилоятининг Паёриқ районидagi «Коммунизм» жамоа хўжалигининг полизчиси Маъбихон Хошимов ҳам ана шундай иқдор деҳқонлардан.

Бу отахонни илк бор бундан роппа-роса ўн беш йил аввал учратганимиз. Ўшанда Ўзбекистон ССЖ Халқ хўжалиги ютуқлари кўргазмасида полизчиларнинг «Ширин» кўрик-конкурс ўтказилган эди. Конкурс ҳаётида Маъбихон отани чақирганда ҳаёлотлана бошлади. Лекин таварқал деди-да, иккита қовунни қўқчилаб ичкарига равона бўлди...

Эртасига конкурс якуни чиқарилишига бағишланган таътиблар мажлиси бўлди. Ҳолбол қатори халқ селекционери Маъбихон Хошимов номин ҳам экир этилди. Ўшандан бери анчагина вақт ўтди. Маъбихон ота эса ҳаммаи маҳоратини ошириб борди. Конкурсларда бир неча бор голиб чиқ-

ди. Ҳа, ҳақиқатан ҳам «Ширин» кўрик-конкурслари деҳқонларга, халқимизга фойда келтирарди. Ўша пайтларда қадимий қовун навларининг ўндан ортиғи тикланди. Кўплаган навлар яратилди. Буларнинг барчаси ҳозир Ҳужумхуриятимизда районлаштирилди, кенг майдонларга экилмоқда.

Дарвоқе, полизчилик жуда мураккаб касб. У кишидан аввало катта тажриба, амалий билим талаб қилади.

ЯНГИ НАВ ИЖОДКОРИ

Қўпчилик қовун етиштиришнинг ерга уруғ ташлаш, экинни сугориш, қор тушганда минерал ўғит бериш паллақда етилган ҳосилни узиб олишдан иборат деб тушунади. Лекин аслида ундай эмас. Аксинча, деҳқон йил бўйи тер тўнади.

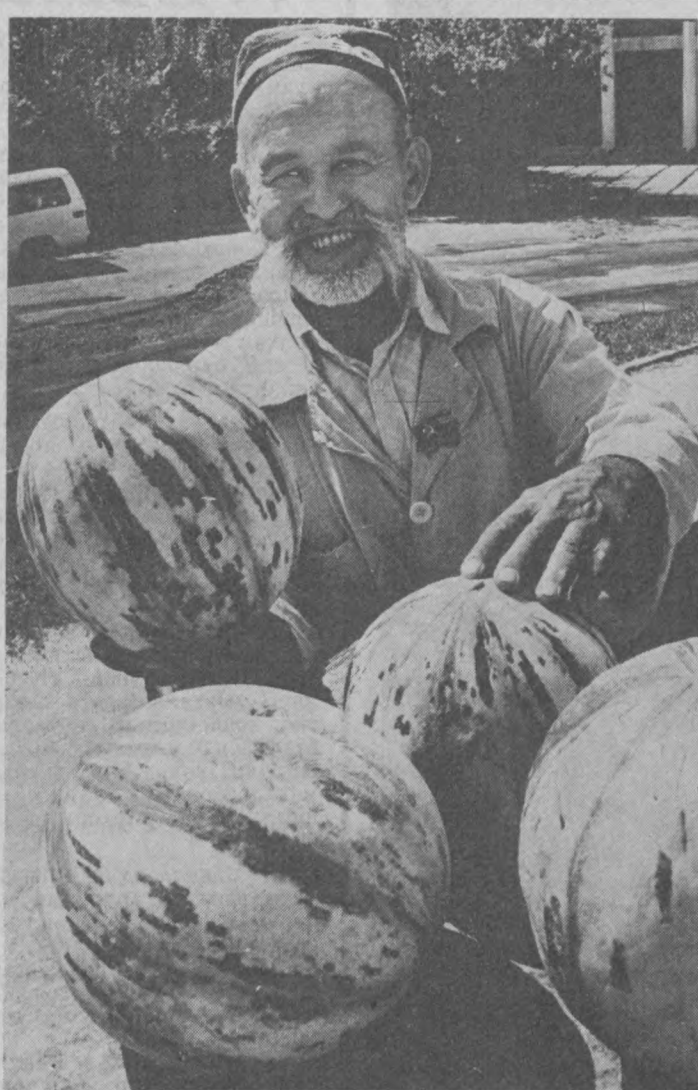
Маъбихон Хошимов тажрибаси шуни кўрсатиб турибди. У аввало ерларни қишда ва эрта баҳорда заҳлатиб сугоради. Ана шунда экинган уруғ нуқсонсиз кўкаради. Одатда пай-калнинг икки томонига эмас, балки ўртасига уруғ ташлайди. Ана шу усулда жуялар трактор юришига мослаб олинади.

— Ёшим бир жойга бори қолган бўлса ҳам илгор қовунчилардан тажриба ўрганишни тарк этганим йўқ, — дейди Маъбихон ота. — Полизчиликда техникдан самарали фойдаланиш сирларини Ҳужумхуриятда биринчи бўлиб бошлаган Ўз районидagi Карл Маркс

бақувват ниҳол бўлиб, сап-часи олмайди бўлганда олиб ташлана, паланинг қолган қисми ҳам гулга кириши мумкин. Бу барча тушларда ҳам мўл ҳосил ву-жуга келтишига ёрдам беради.

Айни пайтда Хоразм қирғиса, арқони, қорақовун, кўтарикиш, сариқ гулоби, қорақанд каби навларни кўпайтиришга ҳаракат қилишди. Чунки бу навларнинг эти қалин, паллақдан узил-гандан сўнг кўп вақт бузилмайди. Айрим навлар серли-шар, серхосил бўлса ҳам узоқ вақт сақланмайди, биринчи кундаёқ айниқ қолди. Масалан, бўриқалла ана шундай навлар сирасига кир-ди. Дониёри, амри, даҳ-беки, кўча, ҳўжа билмас каби навлар эса намҳосил ва чидамсиз.

Ҳа, кенса полизчи бутун умри давомида ўз касби-нинг нозик сир-асорларини ўрганиб келади. Фақат ўрганадигани эмас, янгиликларни ҳам жорий этади.

Унинг халқ селекционери сифатида танилишига ҳам ана шу изланишлари сабаб бўлди. Масалан, у қовуннинг унутилиб кетган қадимий навларидан бирини қайта тиклади. Бу навларнинг серлишлиги ва узоқ вақт сақланиши билан ажра-либ туради. Ранги қизил қора бўлиб, кўздапиш этилади. Ҳатто пўнжогача шира боғлайди. Қовуннинг бу нави «Маъбихон» деб ном берилган ҳам бекиз эмас.

Маъбихон ота қишда яна бир навларни, Унга «Самарқанд маликаси» деб ном берди. Полизчи бу навларни яратиб учун оқалапуш ва қўқчаланиш бир неча йил ганадигани эмас, янгиликларни ҳам жорий этади.

Бир-икки йил давомида унинг ҳосили таҳрирдек туюлди. Кейинчалик мағзида шира югурди. Ҳозир деҳқон бу навларни кўпайтириш пайида.

Отахон келажакка бутундан замин ҳозирлайдиганлардан. У айни кунларда экин майдонларига маҳаллий ўғит чиқариб, шугордаб қўйди. Демак, келгуси йил ҳосилига ҳам замин бор.

Ш. МИРҲАБИВОВ.

Суратда: халқ селекционери Маъбихон Хошимов ўзи яратган «Самарқанд маликаси»ни кўз-кўз қилмоқда.

В. МОЛГАЧЕВ туширган сурат.

УМИДБАХШ КАЙФИЯТ

Очиқ айтиш керак, қайта қуришнинг ҳозирги даврида раҳ-бар бўлиш, ақалли бир қорхона мутасаддиси бўлиш осон иш эмас. Ҳозирги лавозимдор шахс халқ маънавиятининг ҳимоя қилиши, ўз бошқарувини меҳнат жамоаси аъзолари турмуш шароитларини яхшилаб боришга қайишадиган, бу иш билан астойдил шугулланадиган бўлиши лозим.

Ўн иккинчи қақирққ Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши-нинг учинчи сессияси ма-териаллари билан чуқур танишган, бунга яна бир бор қаноат ҳо-сил қилдик. Халқ хўжалигини барқарорлаштириш ва бо-зор иқтисодиёти муносаба-лари шароитида иш юритиш аңайин осон иш эмас.

Кейинги вақтда олға томон қаратганда базис бир силжир-ларга эришилгани аниқ. Бун-да қорхона маҳсулот ишлаб чиқара бошлаган 10 йил мо-байнида тажриба ортирган малакали кадрларимиз са-фи кенгайиб бораётгани ди-ққатга сазовор. Қорхонами-з илгари комбинат шаклида таркиб топиб, ҳозирги вақт-да вилоятдаги энг йирик иш газлама ишлаб чиқариш бир-лашмасига айланди. Бирлаш-ма вилоятдан 8 та ип йи-гирув ва тўқув фабрикалари билан бирга қўшиб ҳисобла-ганда, йилга 33—35 минг тонна пахта толасидан фой-даланиб, 300 миллион сўм-лик юкори сифатли товар маҳсулот ишлаб чиқарадиган даражага етди.

Бу давр ичида бирлашма-да ўз касбининг усталари во-га етди. Йирик мутахассислар ва қорхона фойдаланиш ка-мом топти. Эндиликда Х. Охунжонов, С. Рокиев, У. Ибдушев, Каби Йигирувчи-лар, Н. Гўлбеков, Ф. Гази-зов сингари тўқувчилар, В. Фандушев, Ш. Умидовга ў-хшаш мутахассислар, ишчан фабрика директорлари Х. Аҳмедов, Х. Мадрасимов билан бутун қорхона ҳақли равишда фахрланади. Улар техника тараққиёти ютуқла-ри асосида илгор иш усул-ларини жорий қилишда, ик-тимой ва иқтисодий тарақ-қиёт режаларини рўйга чи-қаришда жонбозлик кўрсат-моқдалар.

Қорхонада қайта қуриш шарафаси эсиб, поканилар, оёққа турниш маънавияти эгаллаб боришмоқда. 1990 йилининг 9 ойида ўтган йил-нинг шу даврига нисбатан ривожланиш сари дадил қа-дамлар ташланди. Турли-туманлар бажарилмади. Лекин ўнлашган сари йўл тутиди. Маҳсулот тайёрлаш ҳажми 19 фоз, тайёр ип газлама ишлаб чиқариш 17 фоз кў-пайди. Халқ истеъмолчи мо-лари тайёрлашнинг ўсиш 27 фозини ташкил қилди. Шар-нома асосида маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми 13 фоз ор-тиди. Агар Ҳужумхурият Ён-либ саноат вазирилик миё-сиди ўсиш 2—3 фозини ташкил этаётганини иноба-тга олсак, қорхонадаги ила-риш одимлари анча дадил.

Молиявий аҳволда ҳам аниқ силжирлар кўзга та-шланди. Бир сўмлик маҳ-сулот тайёрлашга сарфла-ниган харажатлар ҳажми қис-қариб бормоқда. Ўртача ой-лик иш ҳақи 158 сўмдан 189 сўмга кўтарилди. Қўзда тутилмаган турли жарималар тўлаш 4—5 баравар осойди.

Ўнлашган сари қўйилган дастлабки қадамлар туфайли

маҳсулот сифати ҳам яхши-лана бошлади. Бу, бозор иқ-тисодиётига ўтиш арафаси-даги фаолиятда умидбахш кайфият уйғотмоқда. Чунки бозор муносабатлари шаро-итида сифат ҳал қилувчи роль ўйнайди. Тайёрланган маҳсу-лот харидориги бўлган сари олинандиган фойда ҳам ор-тиб боради. Бизнинг бугунги кундаги асосий эътиборимиз маҳсулот сифатини кескин даражада оширишга қаратил-ган. Технология жараёна-рини такомиллаштириш тад-бирлари қўрилмоқда.

Бозор

иқтисодиётига

ўтишдаги

ўйлар

Бозор талаби асосида иш тутиш ҳисоб-китоби хуш қу-ради. Бухгалтерия ҳисоб-ки-тобларига аниқлик киритил-япти. Ўғрилиқ, ташмачилик-нинг олдини олиш бўйича таъсирчан чоралар амалга оширила бошланди. Турли са-бабларга қўра, йилининг би-ринчи ярмида оғига ўртача 200—250 минг метр газла-ма йўқотилган бўлса, август — октябрь ойлариди бундай йўқотиш миқдори кескин ка-майиб, 30—40 минг метрга ту-гушди. Тўқимачилик қорхона-ларининг ўзига хос хусусият-лари ҳисоба олинандиган бўл-са, бу кўрсаткич йўл қўйи-ладиган ҳол. Шу ўринда қор-хона йилга 180 миллион метр газлама ишлаб чиқара-ётганини ҳам назарда ту-тиш керак.

Шуни айтиш керакики, 1987—1989 йиллар мобай-нида қорхонада моддий жа-вообгарлиқ назорат қилиш-да катта хатога йўл қўйил-ди. Ўғрилиқ авжига чиқди. Ҳужумхурият вазирилик таф-тиш комиссияси ўтган йили 8 миллион метр газлама йў-қотилганини аниқлади. Бун-дай нуқсонни бартараф қи-лиш соҳасида 1990 йил мо-байнида қатор тадбирлар қў-рилди. Технология жараё-нларининг барча босқичлар-да товар-моддий бойликлар-нинг аниқ ҳисоб-китоби жо-рий этилди. Ишлаб чиқариш-да ўлчов автоматлари техно-логия занжирини бўйича соза-либ, такомиллаштирилди.

Қорхона бўйича моддий жа-вообгар шахслар рўйхати қай-та кўриб чиқилди. Уларнинг маъмурият олдиди жа-воаб-гарлигини оширилди. Илти-момизга қўра, қорхона ҳузу-рида шахар милициясининг оператив бўлими очилгани. Қорхона ўз навобатда ишчи ва мутахассислардан иборат навобатчи бригадалар тайи-лади. Кейинги ойларда бу ўз навобатда ўз натижаларини кўрсата бошлади.

Лекин бозор муносаба-тлари шароитидаги ишда нуқ-

сонлар бўлмаслиги керак. Ҳар бир нуқсон — ҳоҳ у катта, ҳоҳ кичик бўлсин — қорхона моддий-иқтисодий қайфиятига зарар етказиши. Шундай ҳам ҳозир қорхона-нинг банқадан тезда тўлани-ши керак бўлган қарзлари бор. Бундан ташқари олина-ётган хом ашё ва эҳтиёт қисмлар учун банқадан қар-зини 35 миллион сўмга боради.

Ҳўш, бу аҳволдан қуту-лиш ва бозор иқтисодиёти шароитида қорхона меҳнат жамоасининг енгил нафас олиб ишлашига нафолатлар борми? Бор! Бунинг учун сессия қарорлари асосида ишчимизни қайта кўриб чи-қишимиз керак. Ёнг муҳими, ишлаб чиқариш қувватлари-дан самарали фойдаланиш йў-лини тутишимиз лозим бў-лади. Ҳозир мавжуд қув-ватлардан 70-80 фоз фой-даланилмоқда. Шунинг оқи-батда 9 ойда 31 миллион сўмлик товар маҳсулот. 32 миллион метр тайёр газлама кам етказиб берилади. Бу аҳ-воли бартараф этишимиз за-рур.

Режа бажарилмаслигининг асосий сабаблари ишни пу-хта ташкил эта билмаганимиз эканини ишчиришга ҳожа-т йўқ. Шунингдек, режа адо этилмаганини ишчиларга етар-ли меҳнат шароити яратиб берилгани билан ҳам боғ-лиқ. Қорхонанинг молиявий аҳволини тўғрилаб олишимиз доддорб масала бўлиб туриб-ди. Хом ашё билан таъмин-лашдаги узилликлар ҳам иш меъёрига панд берилди. Хом сурни вақтида олиш имкони бўлмапти. Ўтган ойларида шундай хом ашёдан 24 мил-лион метр кам олганимиз иқ-тисодий-техникавий кўрсат-кичлар салмоғига ёмон таъ-сир кўрсатди. Фарғона, Қора-қалпоғистондан 60 миллион метр хом сурп оламиз. Бир-оқ уни вақтида олиш ниҳо-латда қийин келчпти. Сурат-га, молиявий фаолиятга таъ-сир қилаётган бошқа сабаб-лар ҳам бор. Ип йигирув, тў-қув, пардозлаш фабрикалари фаолиятида тўб ўзгаришлар қилишимиз лозим.

Истиқбол режаларида яна 4 та ип йигирув-тўқув фаб-рикалари қуриш кўзда ту-тилган. Булоқбоши, Ойим, Бўтақора қишлоқларида ва шаҳарнинг Боғинамол маъ-сесида фабрикалар барпо этилишини тезлаштиришда биз Ҳужумхурият ва тармоқ ва-зириликнинг амалий ёрда-мига муҳтожмиз. Шу муам-малар ҳал этилган тақдирда қорхона қаддини ростлаб олади, бозор иқтисодиёти ша-роитлари талаби асосида фа-олият кўрсатади.

Бунга эришиш учун қор-хона мустақиллик неъматла-ридан чинаманига баҳраманд бўлиши зарурати туғилипти. Қорхонамиз маҳсулотларига жаҳон бозорида харидорлар қўлигини биямиз. Чет эл фирмалари билан алоқа боғ-лиқ, уларнинг маблагларини жалб этиш, қўшма қорхона-лар барпо этиш борасида кўп уриндик. Лекин тўсиқларни енгитиб ўтолмаслигимиз, қўлимиз қисқалик қилипти.

А. ЖАЛИЛОВ, Андижон ип газлама иш-лаб чиқариш бирлашмаси-нинг бош директори.

ҚАЧОНГАЧА КУТАМИЗ?

• Акс-садо

Мана шундай қатъий ҳукм чиқаришнинг босис бор. Аббатга. Маълуминики, Д. Аб-дурахмонов муштериёлар но-мида «Совет Ўзбекистони» газетаси (1990 йил 28 август) орқали анча кечикиб бўлса-да, экинчи-кўйиниб бонг урди. Яъни ўзбек тилининг изоҳли луғати қачон чиқади, деб жа-моатчиликка хитоб қилди. Тўғри, моқолада асосан: кўп-чиликнинг изоҳли луғатини ту-зувчилар учун инструктор-таъкид остига олинган, ундаги камчиликлар рўй-рост оғиб ташланган. Инструктор камчи-ликлардан ҳол деб айта олма-ймиз (ўйлаётганимиз, изоҳли луғатини тузувчилар келажакда қердош халқлар тилилариди изоҳли луғатлар тажрибасидан ҳам фойдаланмайдилар). Шу билан бирга Д. Абдурахмонов ўз мақоласида изоҳли луғатини тузиш иши ниҳоятда сўст кете-ётганимизни ҳам алоҳида уқти-ради. Жуада тўғри, рўй-рост ай-тилган гап. Ҳақиқатан ҳам худдики билан бирор чора кў-рилмаса ўзбек тилининг изоҳ-ли луғатини ҳозирги аҳоли-мизнинг чеварлари ҳам қўла олишга олмайд. Нега шундай вазият рўй-берди? Энди пича шу ҳақда фикр юритсак.

1981 йили Москвада 2 жилд-дан иборат «Ўзбек тили-нинг изоҳли луғати» чоп этил-ди. Алоҳида қайд этилмиш: ма-зукур икки жилдди изоҳли лу-ғат қарийб 30 йил давомида тузилди (картокеганинг ма-вжуд эмаслиги, тажрибанинг йўқлиги ва ҳоказо сабабларга қўра, аббатга). Изоҳли луғат-ни тузиш ишига З. Маъруфов, С. Иброҳимов, С. Ақобиров, Н. Маматов, А. Ожиев, Т. Хў-жахонов, Г. Михайлов, А. Рус-тамов, Т. Алиқулов, М. Мирто-шев сингари етук олимлар жалб этилган эди. Шунингдек, луғатини тузиш ишида Ш. Нў-монова, Н. Икромов, Н. Ҳа-бибуллаев каби ёш олимлар ҳам иштирок этган эди. Энди маъкур луғатнинг «кири-чи-ки»лари билан шугулланган кишиларнинг исми-шарифлари билан таништириб ўтайлик: Н. Алхамов, Х. Юсуфхўжаев, Ф. Қонюшева, Н. Холеров, Р. Шукуров, Б. Хўжахонов, Р. Аб-дуқадиров, А. Алимов, Ш. Иброҳимов, Ш. Халилова, Р. Шукурова, И. Эшонкулова ва бошқалар.

Луғатини тузиш ва нашлага тай-ёрлаш ишида қатнашганлар-нинг исми-шарифларини шу-нинг учун ҳам санаб ўтайми-з.

КАРВОНСАРОЙ ТИКЛАНДИ

Катта ўзбек трактининг Ўзвор чорраҳасида карвон-сарой қурилиб, фойдала-нишга топширилди. Ўзвор гузар деган маънони ан-глатади. Ўтмишда Буюк ипак йўли бўйлаб қатна-ган йўловчилар ана шу гу-

зарда тўхтаб ўтишган.

Ўйқолган қадимий иншо-отлар қайта тикланаётгани хахрли иш Ўзвор чорраҳа-сида қурилган карвонсарой ҳам ана шуларнинг бири. Қурилиши 200 минг сўм сарфланди. Унда чойхона

ҳозир мавжуд бўлган куч билан атиқ уч киши яъни Т. Алиқулов (бўлим бошлиғи), Н. Маматов (ёш 70 дан ошиб кетган) ва Э. Умаровларгина шугулланмоқда. Лаборантлар-нинг сони эса етиги олти-та. Мана шундай куч билан ўзбек тилининг 10 томли изоҳ-ли луғатини тузиб поёнига етказо оламлик ўз-ўзидан аён бўлиб турибди.

Таъкидлаётганимиз, Тил ва адабиёт институти дирекция-си бундай аниқлири аҳолининг олдини олиш юзасидан ЎзССЖ Фанлар академияси Раёсатига, республикамизнинг юкори ташкилотларига бир неча бор мурожаат этишган. Бироқ қўшимча штат ажратиш масаласи ҳанузгача амалга оширилмаётир. Айни шу ўрин-да битта далилни келтиришимиз: XVIII асрнинг охирида бирин-чи марта рус тилининг изоҳ-ли луғати нашр этилди. Уни тузиш ишига бевосита Россия академиясининг биринчи пре-зиденти княгиня Е. Дашкова раҳбарлик қилганига эмас, балки ўша вақтдаги рус ери-нинг билимдон кишилари (ма-салан Фонвизин, Державин)ни ҳам жалб этган эди. Биздаги аҳолини эса юқориди кўрдин-га.

Тўғри, деҳкография бўли-мининг докимлари бу борада нимадир қилаётир. Масалан, уларнинг ташаббуси билан Н. Яковлев номи Тошкент давлат педагогика, Қўқон, Андижон, Наманган давлат педагогика институтлари филология фа-культетлари талабалари ма-набалардан мисоллар кўчиришга жалб этилди. Кибернетика ил-мий-ишлаб чиқариш бирлаш-маси билан ҳисоборликда ҳам картоқчалар кўчирилмоқда ва системалаштирилмоқда. Ҳо-зирги луғат картонка фонди қарийб 300000 тага етди (э-слилик ўтайлик, икки жилдди изоҳли луғат миллионга яқин картонка асосида тузилган эди). Кези келганда тузилган (Д. Абдурахмонов бу рақамни 1.500.000 та деб кўрсатган. Бу-нинг бошланиши гувоҳли-ки беришча, ҳозирча системата солиқланган яна қарийб 1.500.000 та картонка тўплан-ган. Булар ҳам қамлик қила-ди. Қиёс учун қуйидаги далил-ни келтирелик. Қозонистон ССЖ Фанлар академияси Тил-шунослик олийгоҳининг карто-тека фондида қарийб 10.000.000 картонка бор экан.

Бироқ яна такрор айтми-з: Маълум бўлишича, юкори-да исми-шарифи қайд этилган ўртоқлар бевосита луғатнинг айрим ҳарфларини тузишмоқ-да: бунин нотўғри деб ҳисоб-лаймиш. Чунки, Д. Абдурах-монов қайд этганидек, ҳозир-ча луғатнинг умумий ҳажми маълум эмас. Шунинг учун би-ринчи гада ва тезлик билан изоҳли луғатга киритилмаган сўзлар рўйхатини тузиш ва кўп тираж билан нашр этиш лозим. Бу, биринчидан, изоҳли луғат-нинг умумий ҳажмини белги-лаш имконини беради. Иккин-чидан, Ҳужумхурият жамоатчи-лигининг луғат сўзларини яна-да тўлдиришга, конкретлаш-тиришга қўмақлашишга ша-роит яратяди.

Қисқаси, ҳар бир миллат-нинг фахри ва гурури, мада-ниятининг кўзгуси бўлиши кўп жилдди изоҳли луғатини тузиш ишига жиддий киришиш ло-зим. Бунинг учун эса мутасад-ди ташкилот ва раҳбар орган-ларнинг бевосита аралашуви талаб этилади.

Р. ДОНИЕРОВ, филология фанлари докто-ри.

ва ошхона, 9 ўрнали меҳ-монхона, енгил ва юк авто-машиналари учун жой ҳо-зирилган.

Ўйловчилар оромгоҳини «Қаршикоопстрой»нинг Ўз-вор механизациялашган кў-ча бўлими бинокорлари қуриб бердилар.

К. МУСАЕВ.

ХУШҲАБАРЛАР

БОҒЛАР КЕНГАЙДИ

Ҳалолқудуқ районидagi Димитров номи жамоа хў-жалигида пахтачилик билан бирга бошқа соҳалар ҳам ри-вожланмоқда. Ҳўмладан, бог-боллар мева тайёрлаш йил-лик режасини ёздаёқ ошириб бажаришди. Давлатга 350 тоннадан зиёд мева сотилди. 100 тоннадан зиёд олми қиш фаслида эл дастурхонига ет-казиб бериш учун сақланмоқ-да.

Эндиликда хўжаликда бог-лар яратишга, уларни кен-гайтиришга эътибор берил-ляпти. Масалан, шу йилининг ўзида уч минг туп ёнғоқ ва ўрик кўчатлари ўтказилди. Қўқик гектарлик ташландиқ ерга жийда, ёнғоқ кўчатлари ўтказилди. Бунинг учун Қо-рақалпоғистон Мухтор Ҳум-хуриятининг Тўртқўл райони-дан тўрт минг туп сара кў-чат келтирилди. Икки гектар ерда эса қўлпўнайзор бунёд этилди.

С. АБДУРАҲИМОВ.

Қўқон шаҳридаги 8-хўнар-техника билим юрти талабалари бежирим кийим-кечаклар тикишда устозлари нздан боришмоқда. Тикувчилик бўлими талабалари то-монидан тикилган 5 минг сўмлик маҳсулот реализация қилинди.

ЎзТАГ суратках мухбири Ф. Назиров олган бу лавҳада Омина Сулаймонова (чапда) ва Ақида Қамбарова тасвир-ланган. Улар тиккан қўйлак фарзандларимизга маъқул тушиши турган гап.

«Совет Ўзбекистони» аҳоли хизматида

ЛОҚАЙДЛИК ОҚИБАТИ

Маълумки, Ҳужумхуриятми-з Президентини меҳнаткашлар тур-мушини яхшилашга катта эъ-тибор бермоқда. Деҳқон хў-жаликларини томорқа билан таъминлаш борасиди ишлар, айниқса, диққатга сазовор. Эн-ди ҳар бир қишлоқ оиласи ер-га эга бўляпти. Бу ҳам ўзи-мининг, ҳам шаҳар аҳолиси-нинг дастурхонини дала неъм-атлари билан тўкин бўлишига катта ёрдам бериши шубҳа-сиздир.

Аммо жойлардаги айрим мутасадди ўртоқларнинг ло-қайдлик оқибатида одамлар-да эзгу ишларнинг амалга оши-лишга, қолаверса, юкори та-шкилотлар тадбирларига нис-батан ишонсизлик туғилмоқ-да. Масалан, бизнинг хўжали-ки оиламиз.

Оиламиз ҳам йил бошида қўпчилик қатори томорқа сўраб «Сирдарё» давлат хўжалиги

маъмуриятига ариза берган эди. Директор аризамизга қўл қўйиб берди. Аммо ҳануз ер ологанимиз йўқ. Хўжалик раҳбарлари турли баҳоналар билан сарсон қилишяпти.

Тўхтаниса СОАТОВА.

Тахрирчи шикоятни халқ де-путатлари Сирдарё район Со-вети ижроия қўмитасига юбо-риб, қуйидаги жавобни олди: — Ҳақиқатан ҳам Тўхтаниса Со-ватова шахсий ўй-жой ку-риш учун ер участкаси ажра-тиб берилиши илтимос қилиб, давлат хўжалиги директори но-мига ариза билан мурожаат эт-ган. Аммо ер участкасини бў-либ бериш даврида давлат хўжалиги директорининг ўри-носари Х. Турпов ва Ж. На-заровлар аризачига ер бериш-маган. Ушбу масала касаса со-юз ташкилотининг умумий йи-ғилишида муҳокама қилинди. Т. Соатовга ҳамма қатори ер ажратиб бермаганиликлари учун юқоридиғи ўртоқларга ҳайф-сан эълон қилинди.

Штатсиз сураткаш мухбиримиз А. Тўраев Оқолтин ва Дўстлик районлари меҳнаткашлари ҳузурда бўлиб, бир неча лавҳаларни лентга тушириди. Уларда йилни муваффақиятли якунлаётган меҳнаткашлар ҳаёти акс эттирилган.

Дўстлик районидagi Қосим Раҳимов номидаги давлат хўжалиги сут фермасида Саҳобат Сатторовани меҳнат беллашувининг пешқадами сифатида тилга олишди. У шу кунгача давлатга 790 тонна сут топишди.

«Партия XXIII съезди» давлат хўжалиги аъзолари ҳар гектар ердан 27 центнердан ҳосил олиб, йиллик планини ортири билан бажаришди. Ҳозир даладарда шудгорлаш қизғин бораётди. Механизатор Шухрат Ортиқов кунига 10 гектаргача майдонни ҳайдамоқда.

Суратларда: 1. Меҳнат илғори С. Сатторова, 2. Шудгорлаш пайти, 3. Механизатор Ш. Ортиқов.

ТИНИБ-ТИНЧИМАС ОТАХОН

Маҳалла ишига бош қўшиш, унинг хилма-хил муаммоларини ҳал қилишда жонбозлик кўрсатиш учун кўпчилигимиз вақт тополмаймиз. Батарида эса оила ва иш таъинида бўлиб жамоатчилик, маҳалла ҳаётдан бехабар қоламиз. Лекин юртимизда шундай кишилар борки, улар маҳалла, эл-юрт таъинида юришни, уларнинг дардида малҳам бўлишни ўзларининг асосий бурчлари деб билдилар.

Қобил ота Одилов ҳам ана шундай жонқуярлардан. У пойтахтимизнинг Акмал Икромов районидagi «Чўлпон ота» маҳалласида яшайди. Кекса пенсионер, уруш ноғирони бўлишига қарамай жамоатчилик ишларида фаол қатнашади. Бир неча йилдан буён маҳалла ветеранлар кенгашига раислик қилади. Ҳатто қўшни «Қўрилиш» маҳалласидagi партия ташкилотига котиблик вазифасини ҳам бажаради. Шунинг учун бўлса керак, маҳаллошлари уни «тиниб-тинчимас отахон» дейишади.

— Маҳалла ҳар биримиз учун азиз ва муқаддас макон, — дейди отахон. — Эндилкида унга бўлган муносабатни бутунлай ўзгартиришимиз, унинг раънақи, гуллаб-яшнаши учун курашишимиз лозим.

Тўғриси, маҳалла аҳли ҳар бир иш, ҳар бир янги ташаббусда Қобил ота сингари кексалар фикрига таянади. Шу сабаб бу ерда кенг йиғин йил ичида анчагина хайри ишлар амалга оширилди. Аввало, хонадонлар рўйхатга олиниб, ёш оилаларга ер участкалари ажратилиб, режалаштиришда тартибсизликлар тўғрилиги, йилгари ўйлим-чурқу бўлган йўллар асфальтланиб, атроф-муҳит кўкаламзорлаштирилди. Ёнг муҳими, маҳалладagi қадимий аънаёлар, удуллар тикланг.

— Бироқ бу билан ҳали шароитни тубдан яхшила-

дик, — деб бўлмади. — дейдилар Қобил ота. — Ўзингиз ўйлаб кўринг, шаҳар кварталларида яшаш учун лозим бўлган барча маданий-маиший қўлайликлар яратиб берилгану, унинг ёнигасидagi маҳаллаларга эътибор қилинмаган. Маана олайлик, бизнинг «Чўлпон ота» маҳалламиз ҳам Чилонзор кварталлари билан туташ. Кўчанинг нариги тарафига ўтсангиз турли хил дўконлар, хибонлар, сайроҳлар бор. Кишиларимиз пойтахтдек шаҳри азимдан ҳаммом ёки поликлиника излаб Тошкентнинг у бурчагидан бу бурчагига қатнашади. Ёнг оддий қўлайликлар — табиий газ, канализация, телефон ҳақида-ку гапирмасам ҳам бўлади. Негачи, бу

си ҳал қилинмади. Ачинарлики, ҳалигача бу ишларга улар панжа орасидан қараб келмоқдалар. Дарҳақиқат, Қобил отанинг гапларида жон бор. «Чўлпон ота» аҳолиси муаммолари бир олам. Ханузгача маҳалла комитети идораси йўқ. Тузуккина чойхона, клуб улар учун орау. Кўчалар ёритилмаган, аски сим ёғочлар чириб битган. Медицина, маиший хизмат масаласи оғир. Ҳар тугул «Богистон» атрофида кварталлар бор экан, магазин, боғчага бир қадам.

Яна бир муаммо. Бўзсув атрофида яшаётганлар экологининг оғирлигидан қийналишяпти. Бўзсув суви билан ичиб бўлмайди. Ариқнинг ҳар икки томони ахлатга тўлиб, қаровсиз қолади.

Маҳалла жонқуярлари

муаммолар бизда 10 йиллар мобайнида ҳал қилинмай келияпти. Очғи, шу даврда маҳалла экологиси, атроф-муҳити тозалани билан ҳеч ким қизиқмади. Кварталларда йиғилган ахлатни маҳалла-лар территориясига чиқариб ташлаш одат тусига кирди. Хуллас, маҳаллага «ўз етим» тарзида муносабатда бўлиди. Хайриятки, қайта қуриш тўғрисида маҳаллаларга эътибор қараш чил-парчин қилинди. Ўтган йилдан бошлаб маҳаллалар ҳаётида ўзгариш сезилди. Ҳужумхуриятда, вилоятда маҳаллалар шароитини яхшилаш учун хайрли тадбирлар ишлаб чиқишди. Афсуски, «тарки одат амри махол» деганларидек, район миқёсида деярли ўзгаришлар бўлмади. Ҳужумхурият, шу йилнинг 6 январиди ўтказилган маҳалла йиғилишида райкомком мутасаддилари «Чўлпон ота» аҳолиси талабларини қисқа муддатларда ҳал қилимас, дея ваъда берилди. Бироқ на ободонлаштириш масаласи, на табиий газ, телефон муаммо-

ган. Бунинг устига Бўзсув ёнига йоғилган «Тез Ердам» машиналари таражидилар ҳам ахлатларни ариқча ташлашмоқда. Қобил ота Бўзсув атроф-муҳитини тозалаш учун анча югурди. Фақат шаҳарияроқом мутасаддилари аралашувидан сўнг ариқ атрофидagi ахлат тозаланди. Лекин ханузгача Бўзсув экологисини яхшилаш борасида аниқ тадбирлар ишлаб чиқилмаган. Кекса отахон фикрича, Бўзсув теграсини обод қилиш учун имкониятлар бор. Албатта, ҳолва деган билан оғиз чучимайди. Бунинг учун шу атрофдagi қорхона ва ташкилотлар билан, ҳамжиҳат иш кўришлари лозим. Агар ўйлаб қаралса, шу Бўзсув ёқасини тозалас, яхши мевали ва манзарали дарахлар экиш, атрофини дам олиш зонасига айлантириш мумкин.

Ҳоланса айтганда, маҳаллани обод ва кўркам қилиш, унинг кўрғига кўрқ қўиш, маданий-маиший шароитларини яхшилаш ўз қўлимизда. Агар 50 йилларда «Чўлпон ота» гузарини ким-

ки кўрган бўлса, яхши биларди. Бу ерда чойхона, дўкондан тортиб, сартарошхонагача бор эди. Энди буларни қайтадан тиклаш лозим. Ҳозир «Чўлпон ота»да маҳалла ветеранлари ва фаоллари бу йўлда ҳаракат қилишяпти. Улар маҳалла дардларини дадил ўртага қўйишмоқда. Кексалар ташаббуси билан шу йилнинг бошида жиноятчиликка қарши кураш ва маҳалла осудалигини сақлаш мақсадларида халқ дружиначилари гуруҳи тузилди. Ветеранлар маҳаллани ободонлаштириш ва кўкаламзорлаштириш ишларида ҳам жонбозлик кўрсатишди.

Лекин отахонларнинг ешларга хос ичканигини, ўз маҳалласи учун елиб-югурди батида райондagi айрим мутасадди ташкилот раҳбарларига ёзмашти. Улар маҳалла муаммоларини ҳал қилиб беришларини сўраб келган кексаларга кўруқ ваъда беришдан нарига ўттирмайпти. Биргина Қобил отанинг ўзи неча марта райкомком раисининг ободонлаштириш масалалари бўйича ўринбосарига учрашиб, ветеранлар талабларини қайта-қайта айтиди. Бироқ натижаси бўлмади.

Ҳужумхурият партия ва ҳукумати томонидан ишлаб чиқилган «Маҳалла» дастури тизор қайта таъин қилинган керак, — дейди Қ. Одилов. — Бунда бозда маҳаллий совет, партия, хўжалик органлари йилдан ердан беришлари керак. Ана шундангина маҳаллаларимиз раънақ топиши мумкин.

Кекса отахоннинг бундай дадил фикрларини эшитиб қувондим. Негачи, айнан шундай эл ғамиди тиниб-тинчимайдиган кишиларимиз бор экан, ўзбек маҳалласи қайтадан жонланади, у обод ва осуда бўлади. Истиқболда эса қайноқ шаҳримизнинг гавкум, эйбатроғқ масканига айланади.

А. БОЛИЕВ.

Маълумки, эстетика ҳозирги даврнинг энг оммавий ва эътиборли фанларидан бири бўлиб қолди. Мамлакатимиздagi инқилобий қайта қуриш жараёни ҳам янгида эстетик эҳтиёжлар ва муаммоларни халқнинг маънавий талаблари сифатида вуқудга келтирмоқда. Зеро, эстетика бутун воқеани ва бепоян конюкт, она тарих ва она халқ, бутун жамият ва қардош миллат, меҳнат ва йқод, турмуш ва урф-одатлар билан бевосита боғлиқ бўлган фавқулодда қамровли, моҳият эътибори билан салмоқли, ижтимоий-тарбиявий жиҳатдан ниҳоятда кўламдор фандир. Эстетика жамият, миллат ва инсон маънавий ҳаётининг бебаҳо қомпасидир. Демак, математика ва кибернетикага, биология ва тиббиётга, электроника ва космонавтикага қандай муҳим соҳалар деб қаралса, эстетикага ҳам худди шундай ҳаётли зарурат сифатида қараш ҳозирги қайта қуриш тақозосидир.

КПСС Марказий Комитетининг «Инсонпарвар, демократик социализм сари» деб номланган, партия XXVIII съездида қабул этилган ҳаракат дастурида эстетика борасида шундай кўрсатма бор: «Партия... аҳолининг барча табақалари маданий бойликлардан баҳраманд бўлишини таъминлашга, ...яли эстетик маорифга, ...эришишга қафолат қилверасиди».

Бу кўрсатмадан эстетика фани учун ҳам деганда, унда муҳим вазифа аён бўлади: улар биринчидан, маълум эстетик билимларни кенг меҳнаткашлар оммаси ўртасида оммалаштириш; иккинчидан, эстетика фанини ва эстетик тарбия назариясини қайта қуриш эҳтиёжларига ва миллий тараққиёт талаблари асосида қайта ташкил этиш; учинчидан, умуман эстетик ривожланишга, хусусан, эстетика фани тараққиётига, яъни чоқда, миллий-эстетик юксалишларига ҳамма ижобий шакллари ва барча йилор йўналишларига кенг йўл очиб беришдан иборат.

Эстетикани қайта қуришдаги муаммо шундан иборатки, бу фанининг уч таркибий томонини уйғун ҳолда ривожлантириш заруратдир. Бунда биз эстетика тарихи, эстетика назарияси ва эстетик танқид сингари ўзаро боғлиқ, лекин нисбатан мустақил қисмларни назарда тутишимиз.

Афсуски, жаҳон эстетикаси тарихи чала ёзилган. Ҳужумхурият, ўзбек халқининг икки минг йиллик бой эстетик тафаккур тарихи ҳозирги замонавий фан асосида таҳлил ва таъдиқ этилмаган. Бу соҳа Ўзбекистонда ҳозирча асосан очилмаган қў-

риқдир. Фақат Алишер Навоий, Бобур, Кайковус, Фурқат, Ҳамза сингари санъаткорларнинг эстетик қарашларига доир дастлабки таҳлилий материаллар бор, холос. Эстетик танқид соҳасида аҳолимиз яна ҳам ачинарли. Шуниси равшанки, мукамал илмий шаклда баён этилган эстетик назария яратилмаса, эстетик фикр тарихи ҳам, эстетик танқид ва эстетик тарбия амалиёти ҳам ҳаёт, халқ ва қайта қуриш талаблари даражасида ривож топиши амри маҳолдир. Зеро, мукамал назария ёки назарий мукамаллик эстетик билимлар соҳасида ҳам умуман фан ва эстетик маданият юксалиши-

Чунончи, ТошДДА этика ва эстетика ўқитишни қайта қуриш муаммосини дорифунунинг илмий кенгаши ўз мажлисида кўриб чиқиб, бу ҳақда махсус қарор қабул қилди. Мазкур қарор университет ректорининг буйруғи билан мустаҳкамланди.

Ана шу муҳим ҳуқуқий, илмий ва маъмурий ҳужжатлар асосида дорифунун факультетларидан этика ва эстетика ўқитишга доир талабномаларга кўра янги ўқув йилида кафедра учун қўшимча саккизта муаллимлик лавозими (штати) берилиши зарур эди. Амалда эса ҳозиргача атиги иккита муаллимлик лавозими тайин

Эндилкида бундай қандайдир ҳар бир институтда ташкил этилиши зарурлиги қайта қуриш тақозосидир. Чунончи, Тошкент театр ва раҳсонлик санъати институтида ҳамда Тошкент консерваториясида ҳозиргача махсус этика ва эстетика кафедралари ташкил этилмаганлиги таажжубланарли.

Шуни алоҳида таъкидлаш зарурки, мамлакатимизда социализмни қайта қуриш жараёни ҳам этика билан эстетикани, ҳам ахлоқий тарбия билан эстетик тарбияни қайта қуришнинг янги ташкилий шакллари вуқудга келтирмоқда. Чунончи, Москвада СССР эстетика уюшмаси (ассоциацияси) ва Со-

билан шундай жавоб берди: — Бу саволинигизга амалий жавоб қайтариш сизларнинг вазифангиз, деб биланам. Халқ таълими комитетининг этика ва эстетика фанлари хўсусидagi кўрсатмалари бажарилиши зарур. Агар белгилб қўйилган ҳафталик дас саволинигизниқор тўғрисида қўйилган таъкидлар бўлсангизлар, у ҳолда ўз мутахассислик фанларингиздан қўриқаришингизга тўғри келади. Чунки талаба ўзи севган мутахассислик фани асосларини барбери биллиб олади. Аммо у этика ва эстетикани аталмасам, маънавий қашшоқ мутахассис бўлиб қолади. Дарҳақиқат, бизга ўз ихтисос ил-

ҳам махсусли, ҳам келажакдигар». Ана шундай ҳаётли ва мўтабар фикр-мулоҳазаларга қарамай, бу нурули йўлда баъзи сунъий ғоялар ҳам вуқудга келтирилмоқда. Чунончи, баъзи институтларда маданият тарихи ва назариясини ўқитиш этика ва эстетика соатларини қисқартириш ҳисобида жорий этилмоқда. Ҳолбуки, СССР Халқ таълими давлат қўмитасининг бу хўсусидagi кўрсатмаларида Ватан ва жаҳон маданияти тарихини олий мактабда ўқитиш асосий фан сифатида эмас, балки қўшимча фан деб белгилб қўйилган. Хуллас, СССР Халқ таълими комитетининг бу борадаги энг янги кўрсатмаси шундайки, олий мактабда аввало этика ва эстетика ўқитиш асосли равишда йўлга қўйилиши, ана шундан кейингина, шароит этилишига қараб, маданият тарихини ихтиёрий фан сифатида ўқитиш мумкин.

Кўпчилик талабалар кўз ўнгиди бадном бўлган догмагиз атеизмни ҳозирча бир четга қўйиб тураёлиқ. Ҳозир марксизмнинг асосий таркибий қисми бўлмагани учун ҳамда илмий муаммолар кескин ўзгаришларга юз тутигани учун сиёсий тарих (КПСС тарихини) ўқиб келарлигини рад этувчи ёшлар ҳам кўпаймоқда. Шунингдек, марксизм-ленинизм турқумига тааллуқли бўлган фанларнинг қайси биридан давлат имтиҳонини топириш жоизлиги тўғрисида ҳар хил қарашлар, баҳслар ўртага ташланаётди.

Бизнингча, «Олий мактабда марксизм-ленинизм таълимотининг қайси фанидан давлат имтиҳонини топириш масқасида мувофиқдир?» — деган саволини қай этиш чоғида ҳар бир факультетнинг мутахассислиги ва талабаларнинг истақларини ҳам ҳисобга олиш зарур. Чунончи, ТошДДнинг филология, журналистика, шарфшунослик, роман-герман, тарих, ҳуқуқшунослик факультетларида этика ва эстетика чинакам ихтисос фанларидир. Зеро, адабиёт ва тил эстетикаси, ҳуқуқшунос ва журналистик этикаси асослари, санъат ва бадий иқод нафосати, совет тарихисини ва ҳуқуқшуноснинг ахлоқий ва нафосатдор ақидалари худди эстетика ва этика фанларида муқассамланган.

Янги инқилобий даврда нафосатли инсонни воғта етказиш режаларини бетиним меҳнат ва иқод тўғрисидаги на рўбга чиқариш мумкин.

Маҳмуджон НУРМАТОВ, фалсафа фанлари доктори, профессор.

ЁДГОРЛИКЛАР—УМУМХАЛҚ БОЙЛИГИ

Тошкентда Ўзбекистон Тарих ва маданият ёдгорликлари сақлаш жамияти бошқаруви раёсатининг кенгайтирилган мажлиси бўлди. Мажлис қатнашчилари жамият низомига ҳамда тарих ва маданият ёдгорликлари сақлаш ва улардан фойдаланиш тўғрисидаги Ўзбекистон

ССЖ Қўнунига киритиладиган қўшимчалар ва ўзгаришларини муҳокама қилишлар, жамият ишлари янада тақомиллаштириш тадбирларини белгиллашди. Жамиятнинг навобатдagi съездини келгуси йилда ўтказишга қарор қилинди.

(ЎзТАГ).

ДАЪВАТНИ ЭШИТМАГАНЛАР УЧУН

17 ноябрь кунни жумҳурият газеталарида Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлиги матбуот бюросининг ЎзТАГ орқали берилган хабари эълон қилинди. Бу хабарда ҳарбий анномаларни, қурол-яроғ ва ўқ-дориларни сотиш билан шуғулланган йилки гуруҳ қўлга олинганлиги, матбуот қилинган. Хабар сўнгидида шу нарсаларни сотиш билан шуғулланган йилки гуруҳ қўлга олинганлиги, матбуот қилинган. Хабар сўнгидида шу нарсаларни сотиш билан шуғулланган йилки гуруҳ қўлга олинганлиги, матбуот қилинган.

Чирчиқ шаҳар ижроия комитети ички ишлар бўлимининг ходимлари қурол ўғирлаш билан боғлиқ жиноий ишни тергов қилиш чоғида ана шу нарсаларни топиди.

Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлиги, ана гапиргани ушбу сотиб олинган ҳамда рўйхатли олинмаган қурол ва ўқ дориларни сақлаётганларга мувожабат қилиди; бу нарсаларни дарҳол ва ихтиёрий равишда милиция идораларида топшириш.

Бошингизга қуфлат тувишини кутман, Бизнинг ҳафсизлигимиз тўғрисида раҳмхурилик қилувчи қонун шуни талаб этади.

Ўзбекистон ССЖ Ички ишлар вазирлигининг матбуот бюроси

ДХК ва ошқоралик АФФОНЧИ-БАЙНАЛМИЛАЛЧЛАР КЛУБИДА

Ҳозирги шароитда Ўзбекистон Давлат ҳавфсизлиги комитети қандай ишламоқда? ДХК хизматига кириш шартлари қандай? Чет эл жоустлари ушланганими? ДХК нинг партия органлари билан муносабатида нима ўзгаришлар рўй берди? Тошкент авиация ишлаб чиқариш билимшасидаги афғончи-байналмилалчлар клубида жумҳурият Давлат ҳавфсизлиги комитети ходимлари билан ўтган учрашувида шу сингари кўпгина саволлар ёғиди.

Бирлашмада Афғонистонда жанг қилган 400 га яқин байналмилалчлар меҳнат қилди. Улар ижтимоий ҳаётида ҳам фаол иштирок этмоқдалар. Байналмилал-

члар клубида турли соҳа вақиллари билан учрашулар ўтказилаётгани фикримизга қайтади. Навбатдagi шундай тадбир чекистларнинг мураккаб ва шарофли фаолиятига бағишланган. Афғон уруши фахрийлари ҳузурда Ўзбекистон ДХК бўлим бошлиғи А. Н. Благородов жумҳурият чекистларининг қайта қуриш давридаги ишлари ҳақида сўзлаб берди.

Жумҳурият Давлат ҳавфсизлиги комитети жамоатчилик билан алоқалар марказининг бошлиғи Р. Ж. Акромов йиғилганларнинг саволларига батафсил жавоб қайтарди. Учрашув қизиқарли ўтди.

А. БАБАНОВ.

ЯНГИЛИКЛАР

«ИСТИҚБОЛ» НОВВОЙХОНАСИ

Қарши шаҳрининг «Пактазор» ҳақасида «Қарши-строй» биришмаси бунёд этган «Истиқбол» новвойхонаси ишта туширилади.

Қаршидаги 10-сон махсус-лотлари комбинати ташаббуси билан ташкил этилган

бу қорхонада 10 хилдан зиёд наон махсусоти ишлаб чиқарадиган ускуна ўрнатилди. Улар Ғарбий Германиянинг «Виккер» фирмасидан олинган.

Харидорлар қорхона дўконидан иссиқ нонлар сотиб олмақдалар. Бу Тошкент, Наманган ва Самарқанддан

сўнг иссиқ нон сотаётган туртинчи новвойхонадир.

ТРОЛЛЕЙБУС ДЕПОСИ

Қаршида троллейбус депоси қурилиши бошланди. Унинг лойиҳа қиммати 3 миллион сўмдан кўп. Қурувчилар мазкур ишпоштин 1992 йили фойдаланишга топширади.

Биринчи троллейбус йў-

ли шаҳарнинг жанубий-шарқий соаноат зонасини эски шаҳар билан бағлайди.

М. КАРОМОВ.

МУДДАТИДАН ИЛГАРИ

Қурувчиларнинг Бутунитифоқ социалистик муСОбақасида қўшилган Ромитадagi «Стройрембелбейт» хўжалик ҳисобидagi ремонт-қури-

лиш участкаси бунёдкорлари беш йиллик режани муддатидан икки ой илгари бажаришди.

Ўтган давр мобайнида аҳолида 1 миллион 728 минг сўмлик хизмат кўрсатишди. Ремонтчилар район меҳнаткашларига турар-жоё бинолари қуриб беришда ҳам гайрат кўрсатишди. Улар қишлоқ жойларда 3648 квадрат

метр ҳажмда уй-жой барпо этишди.

Айни кунларда участка ишчилари янги объектларда зардорчасига меҳнат қилишни давом эттиришяпти. Улар йил охиригача режага қўйилмача яна 60 минг сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришяпти.

С. БЕШИМОВ, Бўхоро вилояти.

Юрган дарё...

Саватнинг биринчи кунини суви бова билан учрашувимиз энг эсдан чиқмас воқеалардан бири бўлди. Шундайгина йўлнинг ёқасида икки букилиб экинзорларга су очиб юрган эканлар. Бундан кузатиб турдимда, бова суви очиб елкасига кетмонини олай деган лайдда: «Хорманг ота! Ассалоому алайкум!» дея у кишига қараб юрдим. Ота ҳам худди эски таннишлардек жиммайиб, экинзор четига келди, мен ариқдан ҳатлаб ўтдим. Худди кўндал буюн учурмаган қадрлардан кўл бериб сўрашдик. «Хорманг ота, чарчмай юрибсизми?» — дея ёйдек энгашиб юрадиган отанинг елкасига кўлимни қўйдим. Оппоқ ятган эрталабки дим ҳаво ва ҳаракатдан ивиб, баданига ёпишиб қолди. Катта Фаргона билан «Октябрь» каналлари оралиғидаги чайла — қапага келдик. Отадан тўшақ солиб сим каравотга мени «Утиринг ўғлим!» дея талқин қилди. Сўнг кесаларга хос: «Бисмиллохур раҳмонур раҳим. Бизни эй парвардигор пахонидига ўзинг сақлагин. Юртимиз тинч бўлсин, имонимиз басаломат бўлсин. Облоху акбар!» дея дуо ўқидим.

Кейин, мендан қаёқдан эканини: «Бунча астойдил, йўл бўлсин ўғлим!» деб ҳол-аҳвол сўрадилар. Мен айтдим: «...»

— Унда, албатта, битта чой ичиб, иней кетасиз, — дея энгашганича бориб ўчоққа ўт қалаб, қумгон қўйдилар. У киши букчайиб юргани учун бошидан кўра бели баянда турарди. Боя шох-шаббалар орасида келишимизда шохга тегиб дўпписи ергамас, белига тушиб қолгани ҳам шундан экан. Э, ҳа бу отахон не-не воқеаларнинг жонли гувоҳи. Хозирнинг ўзида ёш 86 да бўлса-да, ишларканлар, 59 гектар ўрмонга қарарканлар. Оч қолганиданмас, ишсиз туролмаслигиндан. Ахир у — уч ўғил, тўрт қизнинг отаси, бир талай неваранинг буваси. Отахон ўчоққа ўтти қалаб, қумгонни қўйиб келдилар.

— Ота, мана бу Катта Фаргона канални қурилишида қатнашганимиз? — Э, ўғлим, нимасини айтасиз. Катнашганда қандоқ, биз қавлаганимиз-да бу канални. Шу деган, шакар қоплар (шакар солинадиган личка қоп)га тупроқни солиб ўн марта олиб чиқмай, қоплар пора-пора

ра йиртилиб кетарди, янгисини берарди. Бизнинг «большевик» колхозига 120 саржин тушган, шуни 350 киши 30 кунда қовлаб ташлаганимиз. Шу жойдан Кўгайгача Учқўрғон участкаси ҳисобланган, нариёғи Норин! Бизда энг илгор каналчи Давронбой ака эди. Хозир 90 ёшда, овғи тўшаққа михланиб қолган. Унинг акасини Кўгай-синмироб дер эдилар.

Москўпо Тошкандан келган лойиҳачи олимлар дастлаб қалагининг этаги сувга теккани, кейин сув бекитилгани ҳамон эсимда. Катта улоқ, катта томоша бўлган, жуда кўп одам катнашган. Радио қарнайларига инженирлар ўрнатиб қолганлар, Охунбобоев айтилган гапларни ўзбекча қилиб ўн оғизини бир оғиз билан тушунтирган...

Охунбобоевнинг иккинчи бор Бухорода қўрганман, ўшандаги гапи бутун уйр бўйи сира қулоғимдан чиқмайди, ўзимам сиз, ўзи кам эди...

Мамажон бова ўчоғ томонга қаради, қаланган ўт ёниб, қолдиқчалар тутаб турарди. Чаққон бориб оловни қумгон остига қалаштириб, ана ўрнига келиб ўтирди. Мен ана гапга солиш пайида бугунги ишларидан сўрадим. У киши яқин 24 йилдан буюн шу икки канал ўртасидаги ўрмонга қарарканлар. Отанинг ўзи қора қоздан қуриб олган мана шу чайла—қападан бошқа қароргоҳ

бирма-бир ўтказдим. Қани энди бу борада ўрмон қоровули Мамажон бова нима дердикилар: «Ўрмонга мол бир кирса 30 сўм, иккинчи кирганда 60 сўм иштифак бор. Учунчи бор худди ўша мол ўрмон орасида, ўшунга тошлари юбориларди. Бизда қанда шунча. Аммо, лекин қанда бўйига мол боғланса, товуқхона қурилса, хонадон ахлатини супуриб, молна қўнтин, ўчоқ қулини олиб чиқиб ташласа, завод, фабрикалар машина-машини чиқиндиларини ағдариб кетишса ҳеч кимнинг иши йўқ. Канал бўйидаги маошининг юборилини олаётган маҳалла комитетини, қишлоқ Совети раисларининг кўзи қаёқда, ноҳия халқ контроли, солиқлик-озодалиқни сакловчи оқ халатлилар, райиқрокомнинг шляпали раҳбарлари бундай бедодликларни қўриб туриб нега қўрмасликка олишди? Учқўрғонда — бу каналга эътибор берувчи раҳбар борми ўзи, тоқайгача «кетмон чопмаганинг нон ёйишини қара» қабилида юрaverишди! Болом, бу канал атрафдаги беамалигарчиликларни қўриб ёниб-қуйиб кетдим. Охири мен ҳам қўл силташга мажбур бўлдим. Нега дерсиз? Шаҳардаги ёғ заводи, пиво заводи, пахта заводи чиқиндиларини канал ёқасига ағдараётган машиналарнинг номерларига ёзиб олиб бориб бердим. На райиқроком раиси, на колхоз раиси эътибор бериб, чора кўришди. Бунинг ўрнига устимдан қилишгача бориб етишдим. Мана шунчага гаплар болом, хозирги раҳбарларга ҳайронсан, одам, гапу иш фақат уларнинг манфаатига бўлса маъқул, акс ҳолда мана канал бўйларини ўзингиз ҳам қўриб келибсиз-ку!»

Ота билан ролпа-роса икки соат кўп мириқиб сўбатлашдик, бу тасодифий учрашувдан икковимиз ҳам хурсанд эдик. Мамажон бова ажиб бир миннатдорчилик билан: «Урингизга, ризқингизга худо барака берсин. Олинг, олдинманг. Мақсадингизга етинг, облоху акбар. Ана яхши кунларда учрашайлик ўғлим! Оқ йўл, сафарингиз бехатар бўлсин», — дея кузатиб қолди...

Кун ниҳоятда исиб кетди. Соат тўрт яримларда Бош Ҳўндан Катта Фаргона каналини Жанубий иншоотига етиб келдим.

Бекмирза МАҲМУДОВ.

МАМАЖОН БОВА ҲИКОЯСИ

Катта Фаргона канални ўзбек, тожик ва қирғиз халқларининг дўстлиги, ҳамкорлиги тисолиди.

Журналист Бекмирза Маҳмудов Катта Фаргона каналининг бош тўғони — Учқўрғондан Ленинободгача яёв кезиб, тасвиротлари асосида «Бир суянинг уяри» кинотобини эзд. Қўйда ана шу асардан бир лавдан эътиборингизга ҳавола этаймиз.

зўр гапирган. Ушанда, биз Қаршида ер ҳайдаб юрган пайтлар эди. Бирда Йўлдош Охунбобоев икки ёнида оқ халатли икки киши турарди. Шунда у киши чўнтагидан яримта нонни олиб, йиғилганларга кўрсатди.

— Уртоқлар бу нима? — Нон! Нон! — дейишди йиғилган халойиқ.

— Унда, — деди Охунбобоев бизга мурожаат қилиб, — бугун селинг, гапла экин! Корнимиз тўқ бўлса, душман энгелмайди. Ҳозир душман Москвага қийнашди қолди, агар бостириб келса, бизни чучура қилиб ейдим. Уртоқлар, корнимиз тўқ бўлса-чи, душман бизни ҳеч қачон энгелмайди. Шунинг учун бугун сочинг, кўпроқ ерга бугундай экишга ҳаракат қилайлик, ўртоқлар, дегани хал-хал қулоғим остидан кетмайди Ушанда, бир гектар ер ҳайдасан 5 сўм пул, 3 килограмм бугундай нақд бериларди. Охунбобоевнинг гаплари эшитганимиздан кейин, кечая кундуз таймай 12—14 гектарлаб ер ҳайдаганимиз. У даврларда бу катта гап бўлган, тракторлар куч-

йўқлиги учун ҳар кунни ноҳия маркази — Учқўрғондан (шу кунларда ҳам) 4 чақиримдан велосипедда келаркан. 2 та велосипеди бўлиб, 63 ёшдан то ҳозирга қадар минаркан.

Ишда бўлса ўрмон оралиб кетганча камида 40 чақирим юради. «Кечқурулари овғини олишай қолган. Уйқудан эрта туриб намозни ўқийман, қарабсизки, Мамажон бованиз бор-бозингиз 40 ашар итгай бўлиб қолади. Ана ишга отланаман. Мана шу қора қоз ўйимни, анови ўчоқни (қумгон шайқаллаб қайнапти) қурганимга ҳам олти йил бўлибди. Шуларга қарайман-да, қандай аялларча қайида яшаганини ўйлайман...» дея азамат чол чайла кичига кириб ишга банида асал олиб чиқиб пиёлага қўйдим. Тут шохидоқ чорсига тугилган нонни олиб қўйдим, ўчоқ бошига қаққон бориб чой дамладим.

Шу тобда кеска каналчи, канал бўйидаги ўрмон қоровули Мамажон бова гапларини тинглаб, эрталабдан ҳозирга қадар қўрғаларини кўз олдимдан

«ОРОМ» САФАРДАН ҚАЙТДИ. Тошкент ирригация ва қишлоқ ҳўжалигини механизациялаш инженерлари илмгоҳининг «Ором» ансамбли иштирокчилари Италияда ўтказилган халқаро кўриқда муваффақиятли иштирок этишди. Бундан 20 йил аввал ташкил этилган санъатсаврлар жамоасининг чиқишлари Иттифоқимиздагина эмас, ҳорижий элларда ҳам самийни кутиб олинади. «Ором» иштирокчилари Болгария, Ҳиндистон, Сянгапур ва Малайзияда ҳам ўз санъатларини намойиш этишган.

Суратда: ансамбль раққосалари.

«ЛА «МУФРИНА» — Италиянинг шу номдаги халқ оғзаки қўшиқ ва рақслари ансамбли аъзолари Ўзбекистон пойтахтига келишди. Халқлар ўртасидаги дўстлигини мустаҳкамлаш — ҳорижий дўстларимизнинг асосий мақсадидир. Италияликлар ўз ансамблиларига «Муфрина» сўзини танлашгани бежиз эмас. Бу — «Келинг, бирга рақсга тушамиз» деган сўз.

Суратда: италиялик Эмилино Сантарини ва қўшиқчи Соат Шарипов дўстлар даврасида.

Р. ШАМСУТДИНОВ ва А. РИСКЬЕВ олган суратлар (ЎЗТАГ).

АҲОЛИГА

ПУЛЛИК ХИЗМАТ

Поп ноҳиясидаги «Агро коммунастрой» ремонт қорхонаси ахл меҳнат қалендариди 1991 йилнинг апрель ойи ҳисоби очилди. Ремонтчилар шу йилнинг ўтган 9 ойи мобайнида ташкилот, муассаса, давлат ҳамда жамоа ҳўжаликларида 1847 квадрат метр уй-жой, 7 та мактабгача тарбия муассасалари, 23 та умумтаълим, ҳўнар-техника билли юртлари, 180 ўринли пионер лагерини сифатли ремонтдан чиқаришди.

Ремонт қилинган ана шу бинолар атрафиди 6405 квадрат метр жойга асфальт ётқизилиб, ободонлаштирилди.

Қорхона ишчилари аҳолига пуллик хизмат қўрсатиш соҳасида ҳам анчагина ишларни амалга оширди. Масалан, ўтган беш йил ичида қишлоқ меҳнатчиларининг 155 минг сўмлик буюртмалари бажарилиди. Ана шундай масўлиятли ишларни Зокиржон Қўрбонов, Абдурауф Абдуазизов, Раҳматали Мирзаолимов сингари ремонтчи ва қурувчилар урдалашди. Қорхона жамоаси йил охиригача яна 180 минг сўмлик ремонт ишларини бажаришга аҳд қилишган.

С. ҚУЧКОВ, Наманган вилояти.

Инсон ва табиат

З И Л З И Л А Г А ТАЙЁРЛАНИШ КЕРАК

Америка зилзилашунослари Сан-Франсиско кўрғазини районда янги, янада кучли зилзила бўлиши эҳтимолини айтмоқдалар. Уларнинг ҳисоб-китоблари қўрсатишчи, 2000 йилга қадар марказий Калифорнияда жуда кучли ер ости силкиниши бўлиши, унинг оқибатлари эса ҳалокатли бўлиши мумкин экан. Мутахассислар ўзларининг қўрқинчи тахминини бир асрдан кўпроқ кузатишлар натижасида тўплаган маълумотлар таҳлили асосида билдиришди. Бу маълумотлар эса шу ердаги синиқлардан бири районда 6,5 балдан ортиқ кучдаги суриллиш бўлса, унда — 7 йилдан кейин унга қўшни синиқ бундан кам бўлмаган кучдаги зилзила билан жаовоб қайтарди.

Бундай ҳол 4 марта юз бериб, охириги 1906 йилда кучли ер ости силкиниши чоғида кузатилди. Экспертлар ўтган йил октябрдаги зилзила ана шу сейсмик «қўрқинчи» биринчи қўшиқини айтиди, яқин йилларда унинг иккинчи, бундан ҳам кучлироқ «хонишини» куттиш мумкин дейишмоқда. Натижада олимларнинг дастлабки ҳисоб-китобларига кўра, регионда тахминан 3 минг киши ҳалок бў-

лиши, 90 минг киши ярадорланиши, вайронгарчиликлардан қўриладиган зарар эса 70 миллиард долларга етиши мумкин. Таққослаш учун ўтган йили бўй берган 7,1 балл кучдаги зилзилани эслаб ўтиш жоиз, бу зилзила 67 минг кишининг ёстиғини қўрипти, салкам 3760 киши ярадор бўлди. Вайронгарчиликлардан қўрилган зарар камида 6 миллиард долларни ташкил этди.

Агар зилзила худонинг иши бўлса ва қўлимиздан ҳеч нарсас келмаса, унда биз ҳақ унинг оқибатларини қайириштиришга мумкин, дейди зилзилашунос Питер Уорд қўрқинчи ишбилармон калифорнияликлар фикрини изҳор этди. — Бунинг учун фикрлар тарзини ўзгартириш ва зилзилага олдиндан тайёргарлик қўриш лозим.

Шунинг учун ҳам марказий Калифорниядаги маҳаллий ўз-ўзини бошқариш органлари ҳозир эҳтимол бўлган зилзила зарбидан қўриладиган талафотларни қайиришга ердан берувчи лойиҳаларни қўриб чиқмоқдалар ва амалга оширишни бошламоқдалар. Энг аввало заиф қурилган иншоотлар аниқланмоқда ва уларни

Илмий марказ

Абу Али ибн Сино Бухоро хонин саройидаги сингари бой кутубхонани ҳеч қарда учратганлигини таъкид этган. Афсуски, бу ноёб хазинанинг излари йўқ қолган. Аммо ҳали Бухоро давлат музей қўриқхонаси фондларида, аҳоли қўлида қўлган ўрганмаган қадимий китоблар ва қўлёзмалар сақланмоқда.

Бу бебаҳо бойлиқни даҳлсиз сақлаш ва чуқур ўрганиш мақсадида жумҳурият Фанлар академиясини Шарқшунослик институтининг Бухоро музей қўриқхонасида илмий марказ ташкил қилинди.

Н. НАИМОВ.

Санъат

Спорт

«Андижанка» хоккейи қизлар командаси бу йил икки марта катта галабага эришди. Август ойида мамлакат кубогини қўлга киритган эди. Яқинда эса барча рақибларини доғда қолдириб, туртинчи марта мамлакат чемпион бўлди. Бу билан Андижон хоккейи аввалги шўхратини яна тикладим...

Кейинги йилларда голиб коллектининг доғи чиқмай қолган эди. Сабаб, мамлакат терма командасида ишлаётган рунак қилиниб, Ўзбекистон ва Иттифоқда хизмат қўрсатган тренер Мирон Дмитриевич Ким командадан четлаштирилганлиги. Кўп ўтмай унинг ўрни биллиниди. Команда ўз маққени йўқота бошлади. Олий лигадан тушиб кетиш ҳаффи туғилди. Мирон Дмитриевич бунга тоқат қила олмади, қадрдон коллектинга қайтди. Бу, коллектинга катта куч бахш этди. Улар тагин гайрат «туплор»га миндилар. Мирон Дмитриевич хоккейи қизларини машқ майдонига олиб чиқди. Уларнинг ҳар бири билан алоҳида-алоҳида шуғулланди, шиддатли ўйинга тайёрланди. Энг муҳимини техник ва тактик маҳоратини оширишга ҳаракат қилди. Ўйин яраёнда рўй берадиган паллартишликка чек қўйди. Ўйиндан олдин ўтказилган машқлар кучайтирилди. Шунга қарамадан бу йилги мавсум команда учун жуда оғир кўчди. Эрта баҳорда баъзи етакчи ўйинчилар турли сабабларга кўра командадан кетиб қолди. Бошқалари эса биринчи давра учрашувларида қаттиқ жароҳатланиб, майдонга туша олмадилар. Уларнинг ўрни маҳаллий ёшлардан Зарифа Юсупова, Наташа Шаронова, Фарида Қадҳорова ва бошқалар ҳисобига тўлдирилди. Улар ишончини оқлаш учун қаттиқ курашдилар, чиройли ўйинлар кўрсатдилар.

Ижобий изланишлар, тинимсиз машқлар зое кетмади. Команда голиблик пилла-посидан юқори кўтарила бошлади. Белоруссия жумҳуриясининг Гродно шаҳрида ўтказилган мамлакат

Мирон Ким унга катта ишонч билдириб, «Андижанка» командасига таклиф қилди.

Мен шу ўлкада бахтимни топдим, — деди Лариса, — ўз отаюғим меҳрибон устоз раҳбарлигида тўп суриш қандай мароқли! Мирон Дмитриевич бизни бирлаштириб, руҳлантира бонди.

«Андижанка»нинг қайта тикланган шўхрати ҳақида гап кетганда Муҳаббат Ҳайдарова — Бойқўзиева, Светлана Олохова, Флюра Полозкова номларини ҳўрмат билан тилга олтим кел-

физкультура олийгоҳи командасининг бош тренери Александр Лейкиннинг сўзини эслаш мароқлидир: «Андижанка» командасининг кучли томони унинг уюшқонлиги билан ўйин кўрсатиб, барча ҳаракатларини галабага йўналтиришида, деб биланман. Шунинг учун ҳам команда биз билан бўлган Андижондаги ҳар иккала учрашувда ҳам голиб чиқди. Хоккейчи қизларимиз уларнинг шиддатли ҳўжумларига бардош беролмадилар. Мен командамиз хоккейчилари номидан «Андижанка» командаси коллектинини бу йилги муваффақиятлари билан табриқлайман...».

Сўбат чоғида Мирон Ким хоккейчиларга эътибор қамлиги ҳақида қўйиниб гапирди:

— Хоккей ўйнайдиган майдонимиз қаровсиз қолди. Сунъий майсалар ёпиши яшаб бўлди, уни янгиллаш керак. Қизларимизнинг кўйини жуда қўрқимиз. Бу нурсиз либослар тўрт марта мамлакат чемпиони бўлган командамга муносиб эмас. Бошқа командаларнинг ярақлаган чиройли либосини қўриб, ўқинамиз. Бухоро вилоятининг «Технолог», Тошкентнинг «Политотдел» командаларини қатор ташкилотлар, қорхоналар оташиқ олишиб, ҳомийлик қилиб турадилар. Андижондек шаҳри азиямда эса шунангизги ташкилот топилмапти...

Бош тренерининг гапидан жон бор, Андижон номини элга таянганга команда билан ҳар қанча фахрланасан айрийдим. Вилот партия, совет ташкилотларининг янги сайланган раҳбарияти спортга ҳам эътибор беришга даркор. «Андижанка» келгуси йилдан бошлаб халқаро мусобақаларда қатнашиши, вилотимиз, жумҳуриятимиз, қолаверса мамлакатимиз шарафини ҳўма қилиши керак.

А. ҚҲҲҲҲҲ, «Совет Ўзбекистони» муҳбири.

Кези келганда Москва

«НЕФТЯНИК» ВА ҲОМИЙЛАР

Давоми. Боши биринчи бетда).

лари маҳсулотларини кўзқўз қилди. Команда раҳбарлари ва ўйинчилари журналистлар билан сўбатларда албатта ўз ҳомийлари ҳақида мақтаб гапиршади. Борилган жойда албатта Фаргона маҳсулотлари ҳақида реклама уюштиришади.

— Бунинг ўйини сифатига ҳам таъсири борми?

— Ҳа, бор, — дея жаовоб берди команда бошлиғи Л. В. Вахтин. — Биз қанчалик яхши бўласак, ўйинларда голиб бўласак муҳлисларимиз шунча кўп бўлади. Натижада ҳомийлар ҳам кўпаяди, қўшимча маблағ топиш йўллари топилади. Команда аъзолари моддий манфаатдорлиги яхшиланади.

Бундай ёндашиш «Нефтяник»нинг биринчи лигага чиқиши учун кураши омилилардан бири.

Фаргона футбол тарихи илчиллаб аввалда даврларга бориб тақалди. 1912 йили бу шаҳарда Туркистонда биринчи бўлиб «Спо-

«НЕФТЯНИК» ВА ҲОМИЙЛАР

Давоми. Боши биринчи бетда).

лари маҳсулотларини кўзқўз қилди. Команда раҳбарлари ва ўйинчилари журналистлар билан сўбатларда албатта ўз ҳомийлари ҳақида мақтаб гапиршади. Борилган жойда албатта Фаргона маҳсулотлари ҳақида реклама уюштиришади.

— Бунинг ўйини сифатига ҳам таъсири борми?

— Ҳа, бор, — дея жаовоб берди команда бошлиғи Л. В. Вахтин. — Биз қанчалик яхши бўласак, ўйинларда голиб бўласак муҳлисларимиз шунча кўп бўлади. Натижада ҳомийлар ҳам кўпаяди, қўшимча маблағ топиш йўллари топилади. Команда аъзолари моддий манфаатдорлиги яхшиланади.

Бундай ёндашиш «Нефтяник»нинг биринчи лигага чиқиши учун кураши омилилардан бири.

Фаргона футбол тарихи илчиллаб аввалда даврларга бориб тақалди. 1912 йили бу шаҳарда Туркистонда биринчи бўлиб «Спо-

«НЕФТЯНИК» ВА ҲОМИЙЛАР

Давоми. Боши биринчи бетда).

лари маҳсулотларини кўзқўз қилди. Команда раҳбарлари ва ўйинчилари журналистлар билан сўбатларда албатта ўз ҳомийлари ҳақида мақтаб гапиршади. Борилган жойда албатта Фаргона маҳсулотлари ҳақида реклама уюштиришади.

— Бунинг ўйини сифатига ҳам таъсири борми?

— Ҳа, бор, — дея жаовоб берди команда бошлиғи Л. В. Вахтин. — Биз қанчалик яхши бўласак, ўйинларда голиб бўласак муҳлисларимиз шунча кўп бўлади. Натижада ҳомийлар ҳам кўпаяди, қўшимча маблағ топиш йўллари топилади. Команда аъзолари моддий манфаатдорлиги яхшиланади.

Бундай ёндашиш «Нефтяник»нинг биринчи лигага чиқиши учун кураши омилилардан бири.

Фаргона футбол тарихи илчиллаб аввалда даврларга бориб тақалди. 1912 йили бу шаҳарда Туркистонда биринчи бўлиб «Спо-

«НЕФТЯНИК» ВА ҲОМИЙЛАР

Давоми. Боши биринчи бетда).

лари маҳсулотларини кўзқўз қилди. Команда раҳбарлари ва ўйинчилари журналистлар билан сўбатларда албатта ўз ҳомийлари ҳақида мақтаб гапиршади. Борилган жойда албатта Фаргона маҳсулотлари ҳақида реклама уюштиришади.

— Бунинг ўйини сифатига ҳам таъсири борми?

— Ҳа, бор, — дея жаовоб берди команда бошлиғи Л. В. Вахтин. — Биз қанчалик яхши бўласак, ўйинларда голиб бўласак муҳлисларимиз шунча кўп бўлади. Натижада ҳомийлар ҳам кўпаяди, қўшимча маблағ топиш йўллари топилади. Команда аъзолари моддий манфаатдорлиги яхшиланади.

Бундай ёндашиш «Нефтяник»нинг биринчи лигага чиқиши учун кураши омилилардан бири.

Фаргона футбол тарихи илчиллаб аввалда даврларга бориб тақалди. 1912 йили бу шаҳарда Туркистонда биринчи бўлиб «Спо-

«НЕФТЯНИК» ВА ҲОМИЙЛАР

Давоми. Боши биринчи бетда).

лари маҳсулотларини кўзқўз қилди. Команда раҳбарлари ва ўйинчилари журналистлар билан сўбатларда албатта ўз ҳомийлари ҳақида мақтаб гапиршади. Борилган жойда албатта Фаргона маҳсулотлари ҳақида реклама уюштиришади.

— Бунинг ўйини сифатига ҳам таъсири борми?

— Ҳа, бор, — дея жаовоб берди команда бошлиғи Л. В. Вахтин. — Биз қанчалик яхши бўласак, ўйинларда голиб бўласак муҳлисларимиз шунча кўп бўлади. Натижада ҳомийлар ҳам кўпаяди, қўшимча маблағ топиш йўллари топилади. Команда аъзолари моддий манфаатдорлиги яхшиланади.

Бундай ёндашиш «Нефтяник»нинг биринчи лигага чиқиши учун кураши омилилардан бири.

Фаргона футбол тарихи илчиллаб аввалда даврларга бориб тақалди. 1912 йили бу шаҳарда Туркистонда биринчи бўлиб «Спо-

ОМАД ЭГАЛАРИ

«Спортлото» ва «Спортпрогноз» лотерейлари бўйича Ўзбекистонда ўтган октябр ойида минглаб кишилар омадли бўлидилар. «Союзспортлото» спорт лотерейлари бирлашмасининг Ўзбекистон норхонаси

ХАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР ТАРТИБИ

26 • душанба

ЎзТВ-1. 11.50 Ботаника. Органик дунё. 12.00 «Василий Скакунинг маҳорат мактаби». Телефильм. 12.30 «Жуғрофия». 13.00 «Даврон ва дўстлари». Вадий фильм. 18.05 Ангилликлар. 18.10 Мультифильмлар. 18.40 Хонимият Советларда. 19.10 Хонанда 3. Султонов

иждога бағишланган телефильм. 19.30 Ахборот. 19.45 Ёшлик оқшони. 20.30 Ахборот. 20.50 «Тановар» ансамбли. 21.30 Время. 22.00 «Товламачи». Вадий фильм.

ЎзТВ-11. 19.05 «Ассалому алайкум». Мусликий кўрсатув. 20.05 Спирит. 20.20 Сўхбатга

таклиф этилади. Вевосита мулоқот. 21.20 Ёзувчилар манфаатини кўлаб. Душанба. 21.30 Время. 22.00 «Равойи». Вадий фильм.

MT-1. 7.00 120 минут. 9.00 Мультифильм. 9.15 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Вадий фильм. 11-серия. 10.30 Ил фасллари.

Ноябрь. 11.30 София филармонияси симфоник оркестри концерти. 12.15 Хужжатли фильм. 12.50 Коллаж. 13.00 Время. 13.40 Фестиваллар. Танловлар. Концертлар. 16.15 «Пам». Муғул байрами. 16.45 Мугилистоннинг фольклор ансамбллари. 17.05 Педагогика ҳамма учун. 17.35 Воалар

● Халқимиз оёсийшталогини таъминлаш йўлида (Кўрсатув 28 ноябрь кунин соат 20.10 (II программа) бошланади).

● Ўзбекистон телевидениеси 1 декабрь, шанба кунин «Ёшлар видеоканали» кўрсатувларини намойиш этади. У эрталаб соат 9.00 да бошланади.

Александр
Иванович
ШЛЕЙХЕР

Пахтачилик фани оғир жудоллик учради. Кекса педагог, профессор, Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган фан арбоби Александр Иванович Шлейхер 91 ёшида вафот этди.

Александр Ивановичнинг ижодий ишлари билан тўлиб-тошган бутун онгли ҳаёти Ўзбекистон билан, жумхуриятда пахтачилик фанини барпо этиш ва ривожлантириш билан chambarchas боғланган. Урта мактабни битиргач, 1919—21 йилларда Қизил Армия сафига қабирилди, сўнгра Сирдарё вилоят ҳарбий комиссариатини иш юритувчи бўлиб ишлади. 1925 йилда Урта Осиё давлат дорфунушнинг кишлоқ ҳўжалиги факультетини тамомлаб, 1931 йилгача Бухоро вилоятининг кишлоқ ҳўжалиги идораларида ишлади. Шу ерда ер-сув ислоҳоти учун ўташда қатнашди, деҳқончиликни устасига мудирилик қилди, пахтачиликда тажриба ишнини уюштирди. Тошкент кишлоқ ҳўжалиги институтини ташкил қилингач, Александр Ивановичнинг меҳнат фаолияти 60 йил давомида шу йлмоқда ўтди, бу ерда у муаллимлик қилди, олим ассистентлидан профессорсизга бўлган катта ижодий йўлни босиб ўтди, атоқли ва таниқли педагог олим бўлиб воғта этди.

Бир неча йил давомида Александр Иванович пахтачилик кафедрасига мудири бўлиб, агрономия факультетининг декани бўлиб ишлади. 30 нафардан кўпроқ фан номзодини тайёрлади, ғўза парварши соҳасидан бир қанча деҳқончилик усулларини ишлаб чиқиб, илмий асослаб берди, ғўза биологиясини тадқиқ қилиш билан тинимсиз шугулланди.

Александр Иванович 150 дан кўпроқ илмий ишнини матбуотда нашр эттирди, бу ишлар илмий жамоатчиликка яхши маълум. Илмоқини бетириб чиққанларнинг бир неча авлоди Александр Ивановичдан деҳқончилик илминини ўрганди. Ўзбек тилида нашр этилган ғўза биологияси дарслиги шу пайтгача ҳам қўлланма бўлиб келмоқда. Умрининг сўнгги кулларида А. И. Шлейхер илмоқининг илмий даражалар берувчи кенгашида фаол ишлади.

Профессор А. И. Шлейхерга «Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган фан арбоби» фахрий унвони берилган, Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгаши Раёсатининг Фахрий ёрлиги, медаль билан мукофотланган эди.

Меҳнатсиз, сеҳнали, забардаст олим ва педагог Александр Иванович Шлейхер кўп сонли шогирдлари хотирасида узоқ йиллар сақланиб қолади.

Бир гуруҳ ўртоқлари.

27 • сешанба

ЎзТВ-1. 11.30 Совет давлати ва ҳукуқи асослари. Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари. 12.00 «Сирдарё бўйидаги шаҳар». 12.30 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 13.00 «Ойла сирлари». Вадий фильм. 18.05 Ангилликлар. 18.10 Мультифильм.

18.20 Ўзбек тилини ўрганимиз. 18.50 Ёлга хизмат: талаб ва тақлиф. 19.30 Ахборот. 19.50 Орол яшаш керак. 20.30 Ахборот. 20.50 Байрам тароналари. Вадий мусикий кўрсатув. 21.30 Время. 22.00 Байрам тароналари. Вадий-мусикий кўрсатув.

ЎзТВ-11. 19.05 Бу оқшомда. 20.15 «Етти кун». Телефильм. Душанба. 21.30 Время. 22.00 Токистон ССЖ халқ артисти Рафаэл Толмасов куйлайди. 23.00 «Игорь Ильинский. Ҳаёт сабоғи». Вадий фильм.

MT-1. 7.00 120 минут. 9.00 Мультифильмлар. 9.25 «Клим

Самгиннинг ҳаёти». Вадий фильм. 12-серия. 10.35 Татар халқ кўшиқлари. 10.55 Дунё бўйлаб. Алмахан. 11.55 Воалар соати. 12.55 Коллаж. 13.00 Время. 13.40 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида. 13.55 Визинг хазинамиздан. Концерт. 16.10 «Веничмаччи». 16.40 Мультифильм. 17.20 Қиш

лоқ ҳақида хужжатли фильмлар. 18.00 «Югославия: ҳақиқат оин». 20.00 Мультифильм. 20.20 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Вадий фильм. 12-серия. 21.30 Время. 22.00 Концерт. 22.20 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида. 22.35 Россиянинг парламент хабарномаси. 22.50

«Сўз». Адабий-бадий программа. 00.50 ТСН.

MT-11. 9.00 Бадантарбия. 9.15, 10.05 Табиат сирлари. 9.35, 10.35 Француз тили. 10.25 «Нижнегород созданий». 10.55 Кино концерт. 11.10 «Болаларимиз учун уй». Вадий фильм. 17.35 Ялта—91. 17.45 Вошқирдистон

Фрэнкфурт—Минск». 18.45 Хужжатли фильм. 18.55 Коллаж. 19.00 Время. 19.30 П. И. Чайковский ҳақида хужжатли фильм. 20.30 Хайрли тун, кичинтойлар! 20.45 Хужжатли фильм. 21.05 «В. Чичибабин». «Мен ўзимни шоир деб ҳис қилмаганман». 22.10 «Мантуб». Вадий фильм.

28 • чоршанба

ЎзТВ-1. 11.30 Кимё. 12.00 «Юрак операцияси». Телефильм. 12.30 «Товламачи». Вадий фильм. 18.05 Ангилликлар. 18.10 Мультифильм. 18.20 Қўшигим, жон кўшигим. 19.00 Назорат экранни. 19.30 Ахборот. 19.50 «Учрашув». Жумхурият ёш ёзувчилари кенгаши. 20.25 Тижорат хабарлари. 20.30 Ахборот. 20.50 Ўзбек классик

куй ва кўшиқлари. 21.30 Время. 22.00 Ўзбекистон Ленин комсомоли съезди кундалиги. 22.20 «Олтинга тенг». Вадий фильм.

ЎзТВ-11. 19.05 Санъат олами. 19.35 Телефильм. 20.00 Тошкент хабарлари. 20.10 Тундаги ҳодисалар. 20.55 Дўстларимиз даврасида. Концерт. Душанба.

21.30 Время. 22.00 «Ашқи энидаги». Видеофильм — спектакль. 23.00 «Шунгитган қи-вилтўш». Вадий фильм.

MT-1. 7.00 120 минут. 9.00 «Виз кўл эмасиз». Хужжатли фильм. 9.30 Симфоник оркестр концерти. 10.30 К. Си-монов. «Урушсиз ўтган йигир-ма кун». Асардан парчалар.

Муаллифининг ўзи ўқиган. 11.00 «Сўз». Адабий-бадий программа. 13.00 Время. 14.40 Менинг Чайковский. 16.10 Мусикий хазина. Л. Берковен. 16.55 Воалар соати. 17.55 Бу бўлган... бўлган... 18.20 Сийсий мулоқотлар. Ойтой ўласин. 19.10 Х. М. Алиевнинг ўз-ўзини бошқариш усули. 19.55 Кино-панорама. 21.25 Коллаж. 21.30 Время. 22.00 Футбол.

УЕФА кубогини. Чорак финал. «Торпедо» (Москва) — «Монако» (Франция). 23.40 Лидия Русланова хотира кечаси. 00.50 ТСН.

MT-11. 9.00 Бадантарбия. 9.15 Табиат сирлари. 9.35, 10.35 Физика. 10.05, 11.05 Немис тили. 11.35, 12.35 Умумий биология. 12.05 Педагогика

ҳамма учун. 13.05. Хужжатли фильм. 13.25 «Воаларимиз учун уй». Вадий фильм. 3-серия. 14.25 Жаҳон академик эшак эшиш чемпионати. Австралия. 17.25 «Кучук етасанга» фильм-балет. 18.15 «Кишлоқда ўтказилган таъ-тил». 18.40 Концерт. 18.55 Коллаж. 19.00 Время. 19.30 Мультифильм. 19.35 А. Влока бағиш-ланган хужжатли фильм.

20.30 Хайрли тун, кичинтойлар! 20.45 Ёстрада концерти. 21.15 Телефильм. 21.25 ССЖ Олий Кенгашининг сессиясида. 22.25 «Авлия Лука»нинг қай-тиши». Вадий фильм. 23.55 Телефильм. 00.25 Космонавт Волковнинг ердиги сўмоқлари. 00.35 П. И. Чайковский романслари. 00.55 Фотоконкурс. 01.00 Баскетбол. Европа чемпионати.

29 • пайшанба

ЎзТВ-1. 11.25 Хунар-хунардан унар. 12.30 Биология. 13.00 «Дурагисиз ўйин». Вадий фильм. 18.05 Ангилликлар. 18.10 Мультифильм. 18.25 Болалар учун концерт. 18.55 Алфибо сабоқлари. 19.30 Ахборот. 19.45 Оёсийшталик посбонлари. 20.00 Ўзбекистон давлат телевидениеси ва радиоси дуторини

қизлар ансамбли. 20.30 Ахборот. 20.50 Бозор иқтисодиёти муаммолари. 21.30 Время. 22.00 Ўзбекистон Ленин комсомоли съезди кундалиги. 22.20 Ёзат Султон. «Имон». Видеоспек-такль.

ЎзТВ-11. 19.05 Цирк... 19.50 Мусикий сайил 20.20 «Оқ ёл қиссаси». Вадий фильм. Ду-

шанба. 21.30 Время. 22.00 «Дил-кара». Хотин-қизлар учун кўрсатув. 23.00 «Икки соҳил». Вадий фильм.

MT-1. 7.00 120 минут. 9.00 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Вадий фильм. 13-серия. 10.15 Футбол. УЕФА кубогини. Чорак финал. «Торпедо» — «Мона-

ко». 11.55 Воалар соати. 12.55 Коллаж. 13.00 Время. 13.40 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида. 13.25 Баскетбол. Европа чемпионати. Саралаш матчи. 16.05 Концерт. 16.25 Хужжатли фильм. 16.45 Тарих саҳифалари. 17.30 Илмий-омма-боп фильмлар. 18.20 Алоқа — анжуман. 18.50 Доллар ин-

тервью. 19.00 Время. 19.30 16 Коллаж. 19.50 Время. 20.15 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Вадий фильм. 13-серия. 21.30 Время. 22.00 Шахмат бўйича жаҳон чемпионатида. 22.15 Мусиқа афирода. 23.00 Фотоконкурс. 00.20 ТСН.

MT-11. 9.00 Бадантарбия. 9.15

Табиат сирлари. 9.35, 10.35 Табиатуносил. 9.55, 10.55 Илмий-оммабоп фильм. 10.05, 11.05 Испан тили. 11.35 12.35 Физика. 12.05 Педагогика ҳамма учун. 13.05 Концерт-вальс. 13.15 «Болаларимиз учун уй». Вадий фильм. 4-серия. 14.20 Ритмни гимнастика. 14.50 Концерт. 17.25 Вахтанг Ки-ка-

бидзе билан учрашув. 18.55 Коллаж. 19.00 Время. 19.30 Концерт. 20.25 Хайрли тун, кичинтойлар. 20.40 Хужжатли фильм. 21.15 Телефильм. 21.25 ССЖ Олий Кенгашининг сессиясида. 21.55 «Сир очилди». Вадий фильм. 23.15 Фильм-концерт. 00.05 Хоккей. ССЖ чемпионати.

30 • жума

ЎзТВ-1. 11.30 «Воболардан қолган бу наво...». Фильм-концерт. 12.00 «Олтинга тенг». Вадий фильм. 18.05 Ангилликлар. 18.10 Мультифильм. 18.20 Болалар учун фильм-концерт. 18.50 Вадимтон. Жумхурият очик чемпионати. 19.20 Тижорат хабарлари. 19.30 Ахборот. 19.45 Оламага сабақ. 20.30 Ахборот. 20.50 Жумхурият Ле-

нин комсомоли мукофотининг совриндорлари — Махмуд Азизов, Мухаммад Юсуф. 21.30 Время. 22.00 Ўзбекистон Ленин комсомоли съезди кундалиги. 22.20 «Жавохирлар малликасига ҳужум». Вадий фильм.

ЎзТВ-11. 19.05 Бу оқшомда. 20.00 Информацион кўрсатув. 20.10 Бу оқшомда. Душанба.

21.30 Время. 22.00 «Ганжинин Хатлон» ашула ва рақс ансамб-ли. 23.00 «Азита, эркансарга хиралик қилма». Вадий фильм.

MT-1. 7.00 120 минут. 9.00 Мультифильм. 9.10 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Вадий фильм. 14-серия. 10.15 16 ёшгача ва ундан катталар. 11.00 Мусиқа

афирода. 13.00 Время. 13.40 «Ла-бин» қимирлатмасдан гапира оладиган одам». Хужжатли фильм. 13.55 Хоккей. ССЖ чемпионати. 16.20 Хужжатли фильм. 16.50 Концерт. 17.50 Теле-ЕЖО журнали. 17.40 Рок — сабоқ. Ёшларлар учун. 18.25 Сийсий мулоқотлар. 19.25 «Клим Самгиннинг ҳаёти». Вадий фильм. 14-серия. 20.30 «Вид»

таништиради. 21.30 Время. 22.00 Коллаж. 22.05 Ички ишлар вазириликнинг маълумотла-рига кўра. 22.20 Бу бўлган... бўлган. 22.40 «Вид» таниш-тиради. 00.20 ТСН.

MT-11. 9.00 Бадантарбия. 9.15 Табиат сирлари. 9.35 10.35 Та-рих. 10.05, 11.05 Инглиз тили. 11.35, 12.35 Жуғрофия. 12.05

Илмий-оммабоп фильм. 13.05 Мультифильм. 13.15 «Воалари-миз учун уй». Вадий фильм. 5-серия. 14.15 Концерт. 14.35 Ўз уйимизни ўзимиз кураимиз. 2000 йилда уй-жой. 17.25 Балиқ овлаш саноати муаммолари. 18.25 Жаҳон бозорининг кали-ти. Совет ва чет эл бизнесмен-ларининг Боку учрашуви. 18.55 Коллаж. 19.00 Время. 19.30 Фи-

гурали учини. Халқаро мусоба-қалар. 20.15 Спорт ҳамма учун. 20.30 Хайрли тун, кичинтойлар. 20.45 Воқий ва ўтинчи нарсалар ҳақида. Миллатлараро муносабалар. 21.15 Телефильм. 21.25 Тошшабинлар меҳри сов-рини кинофестиваль. 21.55 ССЖ Олий Кенгашининг сессиясида. 22.25 «Одам амфибия». Вадий фильм.

1 • шанба

ЎзТВ-1. 8.00 Ассалому алай-кум. 9.00 «Ёшлар видеоанали». 18.05 Мультифильм. 18.15 Тенг-дошлар. 19.00 Ўзбек тилини ўрганимиз. 19.30 Ахборот. 19.45 Отаёр. «Дилер маҳди». Теле-композиция. 20.15 Оқшом эр-таклари. 20.30 Ҳафтомана. 22.05 Камолот — 90. Жумхурият ёш хонадалар конкурс голибла-ри концерти.

ЎзТВ-11. Душанба. 9.00 Савту калом. 9.55 А. Чкаидзе. «Авлод-лар». Телеспектакль. 12.55 «Аз-лита, эркинсарга хиралик қил-ма». Вадий фильм. 18.10 Све-тарфор. 18.40 Хужжатли фильм. 19.00 Новост. 19.20 Адабий-му-сеикий кўрсатув. 20.30 Ахбор-20.50 Токистон ҳақида кў-шиқлар. 21.30 Время. 22.05 В. Кимёгаров филмлари.

MT-1. 120 минут. 9.00 Сиз яратган бог. 9.30 Тижорат ка-барномаси. 10.00 Инсон. Ер-Коинот. 11.00 «Янги воқелинг». Кўргазмаси олдидан. 11.10 Хай-волат оламида. 12.10 Парнас сари бир боскич. 12.25 «XX аср. Ташвишлар давр хроника-си». Кинопрограмма. «Оқ бу кўздаги ёшлар». Маҳфий про-токоллар масаласига доир. Ва-

дий-публицистик фильм. 14.00 СПИДга қарши кураш. 15.40 Рейсисёр И. Селезнова фильм-лари. 17.05 Кам сонли халқлар фольклор коллективлари кон-церти. 17.25 Халқаро панорама. 18.15 «Фёдор Кузнецкиннинг ҳаё-тидан». Вадий фильм. 1-ва 2-сериялар. 21.20 ССЖ хўнума-тида. 21.30 Время. 22.05 Рос-сиянинг парламент хабарнома-

си. 22.20 «Ангажмент». «Борис Рубинский Москвада». 23.45 ТСН. 24.00 Концерт.

MT-11. 8.30 Бадантарбия. 8.50 Наҳода шаҳрида байрам. 10.05 Иттифодшож жумхуриятлар кинопублицистисаи. 10.30 Фи-гурали учини. Халқаро мусоба-қалар. 11.15 «ТВТУ ҳақида» 12.15 Ўзбекистон телевидениеси

видеоанали. 14.45 Хужжатли фильм. 15.00 Халқ куйлари. 15.15 Телефильм. 15.25 Россия-нинг буюк кишилари туркуми-дан. 15.50 Ойла. Телепрограмма. 16.50 Концерт. 17.15 «Ўйла». Ва-дий фильм. 18.35 ССЖ халқ артисти Анатолий Соловьянен-ко. 19.25 «Юзма-юз мулоқот». Автомобилин севасизми? 20.00 Алоқа — анжуман. 20.30 Хайр-

ли тун, кичинтойлар! 20.45 РСФСР шаҳарлари телестудия-лари. 21.15 Телефильм. 21.25 Коллаж. 21.30 Время. 22.00 ССЖ Олий Кенгашининг сессиясида. 22.30 Концерт. 23.15 Фигурали учини. Халқаро мусоба-қалар. 24.00 «Жабрануэчин-нинг кўрсатмалари». «Полиция-нинг телефони «110» туркуми-дан.

2 • якшанба

ЎзТВ-1. 8.00 Ҳафтомана. 9.00 «Вакхон дасар». Вадий фильм. 10.10 Мактаб ўқувчилари учун. 10.50 Хинд мумтоз мусиқаси. 11.15 Амалий давра сўхати. Аҳолига алоқа ва почта хизмати қандай олиб берилаётгани ҳақида. 12.05 Алфибо сабоқла-ри. 12.40 Халқ илмийоти. «Чан-қовуз» ансамбли. 13.40 Деҳқон ва азамин. 18.05 Мультифильм. 18.15 Мактаб ўқувчилари учун. 18.45 Ифлдош Ҳусанов. «Паш-

шаҳурда». Телевизон театр. 19.30 Ахборот. 19.50 Ўзбекистон ССЖ халқ артисти Нурид-дин Ҳамроқулов концерти. 20.30 Ахборот. 20.50 Ўзбеки-стон ССЖ халқ артисти Нурид-дин Ҳамроқулов концерти. 21.30 Время. 22.00 «Мерос». ССЖ халқ артисти Раззоқ Ҳамроев таваллудининг 80 йилгичи. 23.00 «Ойвоқон, мен тиряман». Вадий фильм.

ЎзТВ-11. Душанба. 9.00 Сапе-

да. 10.05 Реклама. 10.15 Вола-лар учун телевизион спектакль. 10.40 «Қасоскорнинг олтин боши». Вадий фильм. 11.55 Рақсга бағишланган умр. Фильм-концерт. 17.25 «Кишлоқ айлари». Вадий фильм. 18.55 «Хавоининг мусафмоми. Душан-ба». Хужжатли фильм. 19.15 «Мерос» Токистонининг Эрон билан маданият ҳамкорлиги. 20.00 Ҳафта. 20.30 Концерт. 21.30 Время. 22.00 «Қасоскор-

нинг олтин боши». Вадий фильм. 23.15 Телеомшабин ҳамроҳи. 8.45 Спорт ҳамма учун. 8.55 Ритмик гимнастика. 9.15 «Спортлоқ» тирани. 9.30 Эрта саҳарлаб. 10.30 Ватан хизмати-да. 11.30 Тонгги дам олин про-граммаси. 12.00 Саёҳатчилар клуби. 13.00 Мусикий киноса. 13.30 Ласос: келажак йўли. 14.00 Ласос ашула ва рақс ансамбли. 14.30 «XX аср: ташвиш-

ли давр хроникаси». Кино-программа. «Асрим ме-нинг». Вадий-публицистик фильм. 16.15 Кишлоқ янгилик-лари. 17.15 Ёртанлар ва сергу-заштар оламида. 18.25 MT I нинг якшанба проминад-концер-ти. 20.15 «Омега» варианты. Ва-дий фильм. 1-серия. 21.30 Время. 22.00 Оддий ва мангу-ли ҳақида. 22.15 Коллаж. 22.30 Шахмат бўйича жаҳон чемпи-онатида. 22.40 «Маппет-шоу».

Кўғирчоқ фильм. 17 ва 18-се-риялар. 23.30 Футбол шарҳи. 24.00 «А» программаси. MT-11. 8.30 Зарядка сафла-рини. 8.50 Мультифильмлар. 9.20 «Экранда. «01 хизмати». 9.50 Концерт. 10.00 Саёҳатчилар клу-би. 11.00 Фигурали учини. Хал-қаро мусобақалар. 12.00 «Тун-дринг оқ бугуси». Вадий фильм. 13.10 «Агар сиз...». 13.55 Концерт. 14.15 Ўзбекистон те-левидениеси видеоанали. 16.45

Халқаро программа. 17.45 Кон-церт. 18.00 РСФСР халқ депу-татларининг навбатдан ташқари съезида. 20.00 Хужжатли фильм. 20.30 Хайрли тун, кичинтойлар! 20.45 Баскетбол. Евро-па чемпионати. Саралаш ма-тчи. 21.30 Время. 22.00 Концерт. 22.15 Фигурали учини. Халқаро мусобақалар. 24.00 «Виз яша-ётган олам». В. Добродеев фильмлари.

НАВОЙИ НОМЛИ ЎЗБЕКИСТОН ССЖ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА

Улуғ шоир ва мутафаккир Алишер Навоий туғилган кунининг 550 йилгича бағишланади

ПРЕМЬЕРА

М. БУРХОНОВ.

«АЛИШЕР НАВОЙИ»

(3 парда, 6 кўринишли опера)

И. СУЛТОН ва УЎЎЎЎЎЎ «АЛИШЕР НАВОЙИ» пьесаси асосида М. БУРХОНОВ либреттоси.

Мусиқа раҳбари ва дирижёр — Ўзбекистон ССЖ ва Қорақалпоғистон Мухтор жумхуриятида хизмат кўрсатган санъат арбоби Ф. ТУЛАГАНОВ. Саҳналаштирувчи режиссёр — Ўзбекистон ССЖда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССЖ Давлат мукофоти совриндори Б. ЙЎЛДОШЕВ.

Реж